

Atletski Savez Crne Gore
Athletic Federation of Montenegro

UPUTSTVO

za rad
atletskih sudija Crne Gore
na takmičenjima u ASCG

Podgorica, februar 2023.godine

Tehničke informacije

Takmičenje se održava u skladu sa Pravilima za takmičenja IAAF-a, uz sljedeća dodatna ograničenja definisana Propozicijama za takmičenja u ASCG:

- Daljinski skokovi i bacanja: svih 8 takmičara ima pravo na 3 pokušaja. Poslije tri serije 8 najbolje plasiranih takmičara imaju pravo na još 3 pokušaja.
Redoslijed skakanja u 6. seriji je obrnut plasmanu poslije 5. serije
Redoslijed određuje najbolji pokušaj svakog takmičara, bez obzira u kojoj seriji je postignut.
- U visinskim skokovima takmičar napušta takmičenje posle tri neuspešna pokušaja na istoj visini.

Takmičari imaju pravo na jedan minut po pokušaju, osim u slučaju uzastopnih pokušaja kada se primenjuje član 180.16 Pravila.

Napomena: Prema novim Pravilima za takmičenja u disciplinama trčanja svaki nepropisan start diskvalifikuje takmičara sa discipline.

Sudijski tim Takmičenja čine:

RUKOVODILAC TAKMIČENJA

- Sa Direktorom takmičenja Planira i kontroliše odvijanje takmičarskog programa.
- U dogovoru sa Rukovodiocem sudija planira strukturu sudijskog tima i broj i raspored sudija po disciplinama.
- Planira organizaciju i satnicu prijemnog centra.
- Kontroliše odvijanje takmičenja u direktnoj saradnji sa Direktorom takmičenja, Tehničkim delegatima i Rukovodiocem sudija.

RUKOVODILAC SUDIJA

- U dogovoru sa Rukovodiocem takmičenja planira strukturu sudijskog tima i broj i raspored sudija po disciplinama i terenima (trening, zagrevanje, prijemni centar).
- Određuje sudijske žirije i u slučaju potrebe vrši odgovarajuće izmene sudijskih timova.
- Osigurava da sve sudije budu na potrebnom nivou znanja, organizuje i sprovodi pripremu i opštu i specifičnu (po disciplinama) edukaciju sudija.

VRHOVNA SUDIJSKA KOMISIJA

- 3 člana VSK imenuje Atletski Savez Crne Gore (ASCG).
- Sekretara VSK imenuje Organizator takmičenja (za ovu funkciju obavezna je sposobnost komunikacije i osnovno poznavanje atletske problematike i pravila).

GLAVNE SUDIJE

Određuje se Glavni sudija za:

- Prijemni centar
- Trčanja
- Start
- Svaku od disciplina skokova i bacanja

Glavni sudija

- obezbjeđuje da se disciplina odvija u skladu sa pravilima IAAFa i Propozicijama takmičenja,
- kontroliše da je borilište tehnički pripremljeno za disciplinu,
- obezbjeđuje da je atmosfera na disciplini u skladu sa prirodom takmičenja,
- donosi konačnu odluku po svim pitanjima na disciplini,
- odlučuje po svim pitanjima koja nisu precizno definisana Pravilima, a u duhu pravila i atletskog sporta,
- u disciplinama skokova i bacanja kontroliše rezultate i potpisuje zapisnik prije no što ovaj bude prosleđen u Sekretarijat takmičenja,
- odlučuje po protestima takmičara u prvom stepenu,
- sankcioniše nesportsko ponašanje takmičara i službenih lica takmičarskih ekipa,
- obavlja svu službenu komunikaciju sa takmičarima i članovima ekipa tokom odvijanja discipline,
- sarađuje sa Rukovodiocem takmičenja i Rukovodiocem sudija po svim pitanjima odvijanja discipline

Napomena: *Glavni sudija treba da ima zvanje sudije međunarodnog razreda.*

Discipline takmičenja moraju početi strogo prema satnici takmičenja. Pravo da naloži odlaganje početka discipline ima jedino Direktor takmičenja. Prije početka takmičenja moraju biti usklađeni satovi svih službenih lica. Rukovodeća službena lica takmičenja moraju biti u neposrednoj radio vezi.

Raspored sudija po disciplinama:

Prijemni centar

- Glavni sudija
- ima nadležnost nad takmičarima od njihovog ulaska u Prijemni centar do izlaska takmičara na borilište,
- organizuje i kontroliše rad Prijemnog centra uključujući i pitanja zadržane opreme i njen transport u Tehničko-informativni centar (TIC),
- nadgleda kontrolu obuće, odeće i opreme takmičara,
- odlučuje po protestima takmičara u prvom stepenu,
- rešava sva ostala sporna pitanja u duhu pravila i atletskog sporta,
- sankcioniše nesportsko ponašanje takmičara.

- 3 Sudije u prijemnom centru (određuje se po jedan sudija u svakom boksu prijemnog centra)
 - vrši kontrolu obuće, odeće i opreme takmičara i
 - vodi evidenciju takmičara u skladu sa startnom listom discipline.
- 3-6 Pomoćnika u prijemnom centru (određuje se po jedan do dva pomoćnika u svakom boksu prijemnog centra)
 - po uputstvima sudiјe vrši kontrolu obuće, odeće i opreme takmičara
- Operater elektronske obrade podataka (CIS)

Broj službenih lica u Prijemnom centru 8-11

Procedura rada u Prijemnom centru:

Na terenu za zagrevanje nalazi se vidno istaknuta i pregledna satnica prijemnog centra sa navedenim ulaskom takmičara u prijemni centar za svaku disciplinu takmičenja.

U prijemnom centru sa vidno obeleženim boksovima za svaku disciplinu takmičenja. Takmičari ulaze u boks za odgovarajuću disciplinu. Sudije i pomoćnici vrše pregled odjeće, obuće i torbi takmičara. Kontroliše se:

- da li je odjeća (i obuća) takmičara u skladu sa prethodno, od strane svake nacionalne federacije, priloženim tipskim primerkom.
- da li su startni brojevi takmičara u skladu sa startnom listom,
- da li su reklamne oznake na obući, odjeći i torbama takmičara u skladu sa „Propisima za oglašavanje IAAFa“,
- da li su obuća i ekseri na obući takmičara u skladu sa odredbama člana 143 Pravila za takmičenja.
- da takmičari ne iznesu na borilište nedozvoljene predmete (sprave za bacanje, sprave za elektronsku komunikaciju, medicinska sredstva (osim flastera), hranu i piće, oštре predmete)

Operater elektronske obrade podataka ubacuje u sistem sve eventualne izmjene u startnoj listi (odustajanje takmičara od nastupa).

U slučaju privremenog oduzimanja nekog od ovih predmeta, popunjava se odgovarajući formular, čija se jedna kopija daje takmičaru a predmet, u za to predviđenoj ambalaži, jedan od pomoćnika prosljeđuje u TIC.

Poslije izvršene kontrole, a u skladu sa satnicom Prijemnog centra, takmičari odlaze na borilište.

Takmičare u disciplinama trčanja do starta sprovodi jedan od pomoćnika u prijemnom centru.

Po takmičare u disciplinama skokova i bacanja u Prijemni centar dolazi zapisničar sa discipline, koji ih evidentira i zatim sprovodi do borilišta.

Discipline trčanja

Sudije na startu

- Glavni sudija na startu (kad god je moguće nalazi se van terena)
 - obezbjeđuje da se start trke odvija u skladu sa pravilima IAAFa,
 - kontroliše da je region starta tehnički pripremljen za nesmetano odvijanje starta,
 - obezbjeđuje da je atmosfera na disciplini u skladu sa prirodom takmičenja,
 - donosi konačnu odluku po svim pitanjima vezanim za start trke,
 - odlučuje po svim pitanjima koja nisu precizno definisana Pravilima, a u duhu pravila i atletskog sporta,
 - odlučuje po protestima takmičara u prvom stepenu,
 - sankcioniše nesportsko ponašanje takmičara i službenih lica takmičarskih ekipa,
 - obavlja svu službenu komunikaciju sa takmičarima i članovima ekipa tokom odvijanja procedure starta (osim komunikacije koju obavlja starterski tim),
 - sarađuje sa Rukovodiocem takmičenja i Rukovodiocem sudija po svim pitanjima odvijanja discipline.

UPUTSTVO ZA PROCEDURU NA STARTU

Ekipu na startu čine starter i 3 kontrolori starta.

1. 20 minuta prije starta član prijemnog centra izvodi takmičare iz prijemnog centra i dovodi ih na start trke. Takmičare za trke 100 i 110 prepone izvode 25 minuta prije starta.
2. 4 minuta prije starta trke klinci koji nose stvari izlaze na staze i staju iza korpi. (korpe su postavljene u staze ranije, prije dolaska takmičara)
3. 3 minuta prije starta starter pištaljkom daje znak da se takmičari spreme. Takmičari se skidaju, stavljaju stvari u korpe i klinci ih na znak njihovog šefa odnose u prostor za izlaz.

Pomoćnik startera (ili kontrolor) daje svakom takmičaru broj staze koji ovaj lepi na desnu stranu šorca.

Za trke štafeta starterski tim ove brojeve uručuje sudiji na trećoj izmjeni koji ih uručuje takmičarima pošto su se skinuli i zauzeli mjesta u stazama.

4. 2 minut prije starta komentator predstavlja takmičare. Predstavlja ih samo po stazi, imenu i prezimenu na srpskom jeziku. Poslije predstavljanja može reći osnovni podatak o jednom do dva najinteresantnija takmičara
5. Odmah po završenom predstavljanju uslediće start.
Komande startera su na srpskom „na mesta“ „pozor“ i pucanj , za trke gdje se ne startuje iz bloka samo „na mesta i pucanj. Komanda za prekid postupka starta je: ustanite!
6. Kod ponovljenog starta Kontrolor starta sačeka da se svi takmičari vrate na startna mjesta, onda odgovornom takmičaru sa rastojanja od 2 m ispred njega pokaže crveni karton.

7. U višeboju posle prvog nepropisnog starta pokazuje karton opomene odgovornom takmičaru sa rastojanja 2 m ispred njega pokazivanjem žuto-crnog kartonom obojenog po dijagonalni. U isto to vrijeme ostali takmičari koji su učestvovali u takmičenju se upozoravaju pokazivanjem žuto-crnog kartonom obojenog po dijagonalni radi upozorenja da će biti diskvalifikovan svako od njih kad napravi sljedeći nepropisan start. U slučaju narednog nepropisnog starta pred njim će biti podignut crveno-crni karton obojen po dijagonalni.
8. Ako starter iz bilo kog razloga smatra da su dva ili više takmičara odgovorni za pogrešan start, kontrolori će svima pokazati žuti, odnosno crveni karton.
9. Ako starter smatra da nijedan takmičar nije kriv za pogrešan prvi ili drugi start kontrolor starta će proći ispred svih takmičara sa zelenim kartonom u uzdignutoj ruci.
10. Starter ima pravo da u bilo kom trenutku prekine proceduru starta uzvikom „Ustanite“ po sopstvenoj odluci ili na znak kontrolora starta.
11. U slučaju da takmičar poslije znaka „Na mesta“ ili „Pozor“. Želi da prekine postupak starta, što obično radi dizanjem ruke, starter mora da prekine start. Međutim, ako starter ne vidi objektivan razlog za prekid starta, on može i treba da takmičaru da odgovarajući karton.

- Koordinator starta
 - provjerava da li su sudije na cilju i na fotofinišu spremne za početak trke,
 - komunicira sa Direktorom takmičenja i Rukovodiocem predstavljanja disciplina u vezi eventualnog odlaganja starta zbog drugih događanja na stadionu,
 - uzima listove reakciji na startu svih trka i proslijeđuje ih Sekretarijatu takmičenja,
 - vodi evidenciju dodjeljenih kartona, o tome obavještava sekretarijat takmičenja, a o individualnim kartonima obavještava Rukovodioca takmičenja.
- Starter
 - starter trke je, u skladu sa članom 129 Pravila, jedini autoritet tokom procedure starta,
 - on procjenjuje i odlučuje da li je postupanje atletičara na startu u skladu sa pravilima.
 - u slučaju nepropisnog starta procjenjuje da li takmičar zaslужuje crveni ili eventualno žuti, disciplinski karton ili start prolazi bez sankcija,
 - po sopstvenoj procjeni komunicira sa takmičarima na startu,
 - pravo reagovanja i izmjene njegovih odluka ima samo Glavni sudija na startu.
- 2 Kontrolora starta
 - u toku procedure starta, na diskretan, ali jasan način, upozoravaju startera ne sve eventualne nepravilnosti,
 - u slučaju nepropisnog starta pucnjem pištolja zaustavljaju trku,
 - u slučaju potrebe daju starteru sve potrebne informacije o razlogu prekida trke.

Napomena: preporučuje se da se starter i kontrolori starta menjaju u ulozi startera; preporučuje se isti starter za grupu disciplina (sprint, srednje pruge, prepone)

- 2 Pomoćnika startera
 - na osnovu startne liste i startnog broja takmičara kontrolišu da se takmičari nalaze u odgovarajućoj trci i stazi,
 - tokom procedure starta kontrolišu da je položaj i mjesto ruku i nogu takmičara u skladu sa pravilima,
 - o svakoj nepravilnosti na diskretan način upozorava takmičara, i ako je potrebno startera,
 - u slučaju nepropisnog starta pokazuju odgovarajući karton takmičaru/ima i postavljaju ih na startnu piramidu,
 - obezbjeđuju palice za trke štafeta.

- 2(-3) člana tehničkog tima

- pripremaju i povezuju startne blokove u sistem,
- opslužuju aparat za kontrolu starta,
- pomažu stateru oko aparata za audio-kontrolu starta.

- Pošto je elektronska oprema starta pripremljena članovi tehničkog tima se povlače van terena, tako da samo jedan član tima ostaje uz aparat za kontrolu starta u toku procedure starta.

Ukupno sudija na startu 9 (-10)

Sudije na stazi

- Šef sudija n stazi
 - raspoređuje sudije na stazi u skladu sa potrebama discipline koju kontrolišu,
 - kontroliše rad sudija na stazi,
 - u slučaju da sudija na stazi ukazuje na prekršaj pravila, zajedno sa njim odmah razmatra datu situaciju te zajedno donose odluku o pripremi pismenog izvještaja i obavještavanju Glavnog sudije.
- Sudija na stazi
 - za trke 100m/110m prepone – najmanje 10 sudija na stazi (po jedan uz svaki red prepona)
 - kontrolišu prelazak prepona i događanja na stazi,
 - svaki sudija kontroliše „svoj“ red prepona, ali posmatra ponašanje takmičara i na prethodnom i narednom redu prepona.
 - za trke 400m prepone - najmanje 17 sudija na stazi (po dva na svaki red prepona (1-7), po jedan uz svaki red prepona (8-10)
 - kontrolišu prelazak prepona i događanja na stazi,

- svaki sudija kontroliše „svoj“ red prepona, ali posmatra ponašanje takmičara i na prethodnom i narednom redu prepona,
 - kontrolišu trčanje u krivini.
- za trke sa preprekama – najmanje 6 sudija na stazi (po jedan uz svaku suvu prepreku, dvoje na vodenoj prepreci)
 - kontrolišu prelazak prepreke, ulaz/izlaz prema vodenoj prepreci i događanja na stazi
- za trke štafeta 4x100m – 28 sudija (po četiri na početku i kraju svake zone izmjene, po dvoje na svakoj krivini)
 - kontrolišu pravilnost izmjene palice,
 - kontrolišu trčanje u krivini i ostala događanja na stazi.
- za trke štafeta 4x400m – najmanje 16 sudija (po četiri na početku i kraju zone izmjene, dvoje sudija na liniji ulaska u prvu stazu, po troje na svakoj krivini)
 - kontrolišu pravilnost izmjene palice,
 - kontrolišu ulazak u unutrašnju stazu,
 - kontrolišu trčanje u krivini i ostala događanja na stazi.
- za trku 800m – najmanje 8 sudije (četvoro sudija na liniji ulaska u prvu stazu, po dvoje na svakoj krivini, po jedan na pravcu; poslije završenih 200m trke sudije se raspoređuju duž staze)
 - kontrolišu ulazak u unutrašnju stazu,
 - kontrolišu trčanje u krivini i ostala događanja na stazi.
- za ostale trke – najmanje 8 sudije (po jedan sudija na svakom pravcu, po tri sudije na svakoj krivini)
 - kontrolišu trčanje u krivini i ostala događanja na stazi

ukupno sudija na stazi najviše 29

Sudije na cilju

UPUTSTVO ZA RAD SUDIJA NA CILJU

1. U trkama do 400 m nema ručnog mjerjenja rezultata, osim što jedan sudija mjeri rezultat prvog takmičara u svakoj trci. Sudije određuju redoslijed takmičara po stazama.
2. U trkama na 1500m i dužim dva sudije mjere na po jednu štopericu rezultate svih učesnika trke.
Sudije određuju redoslijed takmičara bilježeći njihove startne brojeve. Jedan sudija bilježi njihove bočne brojeve (brojeve strtnog mjesta)
3. Poslije završene trke šefu sudija stiže snimak foto finiša sa redoslijedom takmičara po stazama. Šef sudija upoređuje dobijene podatke sa podacima sudija na cilju, i u koliko se slažu, potpisuje zapisnik i prosleđuje ga odmah u Sekretarijatu takmičenja.

Ukoliko se nešto od podataka ne slaže (npr. ako sudije na cilju imaju drugačiji redoslijed po stazama, šef sudija obavezno sa sudijim na foto finišu ponovo pregleda snimak i utvrđuje tačan redoslijed i vremena takmičara.

- Glavni sudija

- obezbeđuje da se disciplina odvija u skladu sa pravilima IAAF-a i Propozicijama takmičenja,
- kontroliše da su staza, oprema (prepone, prepreke) i cilj tehnički pripremljeni za odvijanje discipline,
- obezbeđuje da je atmosfera na disciplini u skladu sa prirodom takmičenja,
- donosi konačnu odluku po svim pitanjima na disciplini,
- odlučuje po svim pitanjima koja nisu precizno definisana Pravilima, a u duhu pravila i atletskog sporta,
- odlučuje po protestima takmičara u prvom stepenu,
- sankcioniše nesportsko ponašanje takmičara i službenih lica takmičarskih ekipa,
- obavlja svu službenu komunikaciju sa takmičarima i članovima ekipa tokom odvijanja discipline,
- sarađuje sa Rukovodiocem takmičenja i Rukovodiocem sudija po svim pitanjima odvijanja discipline

- 3 (+3) Sudije na cilju od kojih jedan ima ulogu Šefa sudija

- kontrolišu situaciju na i oko cilja trke,
- određuju redoslijed takmičara,
- broje krugove (za trke na 3000m i 5000m određuju se još 3 sudije za brojanje krugova i evidenciju prolaza takmičara)

Sudije na cilju van terena

- sudija za fotofiniš i zamjenik sudije za fotofiniš (u kabini fotofiniš tima)
- 6 sudija za redoslijed.
- 2 sudija mijere vremena svih takmičara u trkama na 1500m i dužim

Ukupno sudija na cilju 14 (-17) sudija

Iza cilja se nalaze i pomoćnici za pomoći takmičarima.

Postupak rada sudijskog tima:

Pomoćnik iz prijemnog centra dovodi takmičare na start. Pomoćnici startera kontrolišu da li su takmičari sa odgovarajućim startnim brojevima i na odgovarajućem startnom mjestu. Ako to nije učinjeno u prijemnom centru dijele takmičarima bočne brojeve za fotofiniš i kontrolišu da li su ih svi takmičari pravilno postavili. Kontrolišu da li sve štafetne palice na startnim mjestima takmičara.

Koordinator starta provjerava da li su sudije na stazi, na cilju i na fotofinišu spremne. U koliko od Direktora takmičenja ne dobije zahtjev za odlaganje starta, u dogovoru sa Rukovodiocem predstavljanja disciplina, počinje procedura predstavljanja takmičara.

Starter poziva takmičare da se skinu, oni stavljaju stvari u korpe iza startnih mjesta (za duže trke uz ivicu staze) i nosači odnose korpe u „zonu iza cilja“. Spiker predstavlja takmičare.

Odmah poslije završene procedure predstavljanja takmičara, starter počinje proceduru starta.

Pomoćnici startera provjeravaju da li se takmičari u postupku starta ponašaju po pravilima, upozoravaju takmičara i po potrebi signaliziraju starteru da prekine postupak starta.

U slučaju nepropisnog starta starter ili kontrolori starta pucnjem pištolja zaustavlja trku.

Poslije povratka takmičara na startna mjesta pomoćnik startera pokazuje takmičaru koji je odgovoran za pogrešan start crveni karton, a crveni znak se diže na njegovom startnom mjestu. Pomoćnik startera kontroliše da li dotični takmičar napušta startno mjesto i zonu starta.

Starter proceduru ponovljenog starta sprovodi po istoj dinamici kao prvi start (bez „ubrzanog“ pucanja).

U slučaju da starter zaključi da niko od takmičara na startu nije odgovoran za nepropisan start, pomoćnik svim takmičarima pokazuje zeleni karton.

Postupak starta se dalje ponavlja do propisnog starta.

U slučaju da takmičar poslije komande „na mesta“ ili „pozor“ namjerno prekine proceduru starta (najčešće dizanjem ruke) starter će pozvati takmičare da ustanu. U koliko starter smatra da nije postojao opravdani razlog za prekid procedure starta, pomoćnik startera će takmičaru odgovornom za prekid starta pokazati (tzv. disciplinski) žuti karton. Ostalim takmičarima pomoćnik startera pokazuje zeleni karton.

Ukoliko isti takmičar, pri bilo kom narednom startu u istoj ili drugoj disciplini ponovi postupak, bez razloga po mišljenju startera, biće diskvalifikovan.

O dodeli disciplinskog žutog kartona Koordinator starta odmah po završenoj trci obaveštava Rukovodioca takmičenja i Sekretarijat takmičenja.

Sudije na stazi kontrolišu događanja tokom trajanja trke: ispravnost trčanja u krivini, ulazak u zajedničku stazu, ispravnost prelaska prepona/prepreka, proceduru izmjene štafetnih palica, eventualno napuštanje staze, kontakte između takmičara i sve ostalo što se dešava tokom trke, a može uticati na regularnost trke i redoslijed u trci.

U slučaju opažanja neke od nevedenih ili bilo kakve druge neprevilnosti sudija na stazi obeležava mjesto događaja, pravi kratku belešku, obavještava Šefa sudija na stazi koji zatim obavještava Glavnog sudiju koji donosi konačnu odluku.

Sudije na stazi kontrolišu događanja tokom trke, kontrolišu da su svi takmičari prešli odgovarajuću dužinu staze, prešli prepreke i prepone na propisani način, kao i postupak izmjene štafetnih palica.

Sudije na cilju (smještene unutar i van staze) kontrolišu ulazak takmičara u cilj i određuju redoslijed takmičara bilježeći njihove startne brojeve ili brojeve za fotofiniš. Njihove podatke Šef sudija proslijeđuje sudiji za fotofiniš koji ih upoređuje sa podacima sa fotofiniša, potpisuje zapisnik, pa rezultate proslijeđuje na objavlјivanje.

UPUTSTVO ZA RAD SUDIJA NA DISCIPLINAMA SKOKOVA I BACANJA

1. Sudije (osim zapisničara) su na borilištima 30 minuta prije početka discipline.
2. U isto vrijeme zapisničar je u Prijemnom centru gdje sa sudijom u prijemnom centru kontroliše brojeve takmičara prijavljenih za disciplinu.
3. 25 minuta prije početka discipline (60 minuta za skok motkom) zapisničar predvodi takmičare do borilišta idući najkraćim putem ivicom parapeta. U disciplinama skok u vis takmičari prelaze stazu kod starta 200m, a u disciplinama bacanje kugle i bacanje kopinja kod starta 1500m
4. 5 minuta prije starta Šef sudija postroji takmičare na zaletištu ili bacalištu za predstavljanje.
5. 4 minuta prije starta komentator predstavlja takmičare. Predstavlja ih po redoslijedu bacanja, imenu i prezimenu. Posle predstavljanja može reći osnovni podatak o jednom do dva najinteresantnija takmičara.
6. U disciplinama bacanja takmičarima po dolasku na bacalište nije dozvoljen nikakav rad sa spravom. Spravu mogu uzeti u ruke samo pri izvođenju probnog pokušaja, po redoslijedu bacanja i uz kontrolu i odobrenje sudija i pri izvođenju pokušaja tokom takmičenja.

U slučaju da takmičari bacaju spravu po travi van bacališta i segmenta (što oni najčešće rade) šef sudija će ih obavezno upozoriti. Za ponovljeni prekršaj dodjeljuje se žuti karton, za naredni crveni karton i udaljenje sa takmičenja. Jedno upozorenje je obično dovoljno.

5. U disciplinama skokova, poslije početka takmičenja takmičari mogu koristiti zaletište samo pri izvođenju pokušaja u takmičenju.
6. U daljinskim skokovima i bacanjima poslije tri serije se menja redoslijed izvođenja pokušaja u skladu sa pravilima.
7. Sudija diže bijelu zastavu tek kada takmičar napusti jamu ili bacalište.
Crvenu zastavu diže čim uoči prestup.
Pri bacanju iz kruga sudija sa suprotne strane kruga upozorava šefa sudija na prestup dizanjem ruke ili crvenog kartona.
8. U skoku uvis i motkom sudija ne diže bijelu zastavu dok nije potpuno siguran da će letvica ostati na stalcima.
9. Uz odobrenje šefa sudija takmičari mogu privremeno napustiti borilište uz stalnu pratnju sudije.
10. Zapisničar za vjetar upisuje brzinu vjetra i ako je pokušaj bio prestup.

11. Rezultate svakog pokušaja registruju zapisničar (u klasični zapisnik). Zvanični dokument je zapisnik. Zapisničar i sudija (tehničar) koji čita rezultat sa metra (ili EDM uređaja) moraju naći sistem komunikacije da bi rezultati bili tačno registrovani. Podaci sa fild terminala idu direktno i trenutno u centralni kompjuter, a odatle u ostale povezane centre.
12. Na zahtev takmičara šef sudija može da naloži da se skok (hitac) izmjeri, iako sudija smatra da je pokušaj bio prestup. U tom slučaju u zapisnik se upisuje prestup, a na poleđinu zapisnika se upisuje u kom pokušaju je pokušaj izveden, takmičarski broj i izmerena daljina. Podaci se koriste u slučaju eventualne kasnije žalbe takmičara.
13. Odmah poslije završene discipline i utvrđenog i potpisano redoslijeda zapisničar donosi zapisnik u sekretarijat takmičenja.
14. Posle završetka jedne grupe ili discipline sudija pokupi sve markere zaleta.
15. Glavni sudija i šef sudija ostaju na stadionu 40 minuta po završetku njihove discipline, zbog eventualne žalbe.
16. Sa takmičarima komuniciraju samo Glavni sudija i Šef sudija. Prihvata se sve što može da pomogne takmičaru, ali ništa što nije dozvoljno pravilima.
Sudije svoju odluku saopštavaju takmičaru kratko i jasno, ne svađa se sa takmičarem i ne dodiruje ga.
Sudija, ako utvrdi da je pogrešio, može i mora da promjeni prvobitnu odluku, ali je bolje malo razmisliti, pa doneti pravu odluku, nego odmah odlučiti pa se poslije predomisliti.
17. Po završetku discipline Šef sudija, tri prvoplascirana takmičara, odvodi u prostor za proglašenje pobednika, a ostali takmičari i sudije u koloni po jedan napuštaju borilište najkraćim putem, upućujući se prema IZLAZU.

BROJ POKUŠAJA

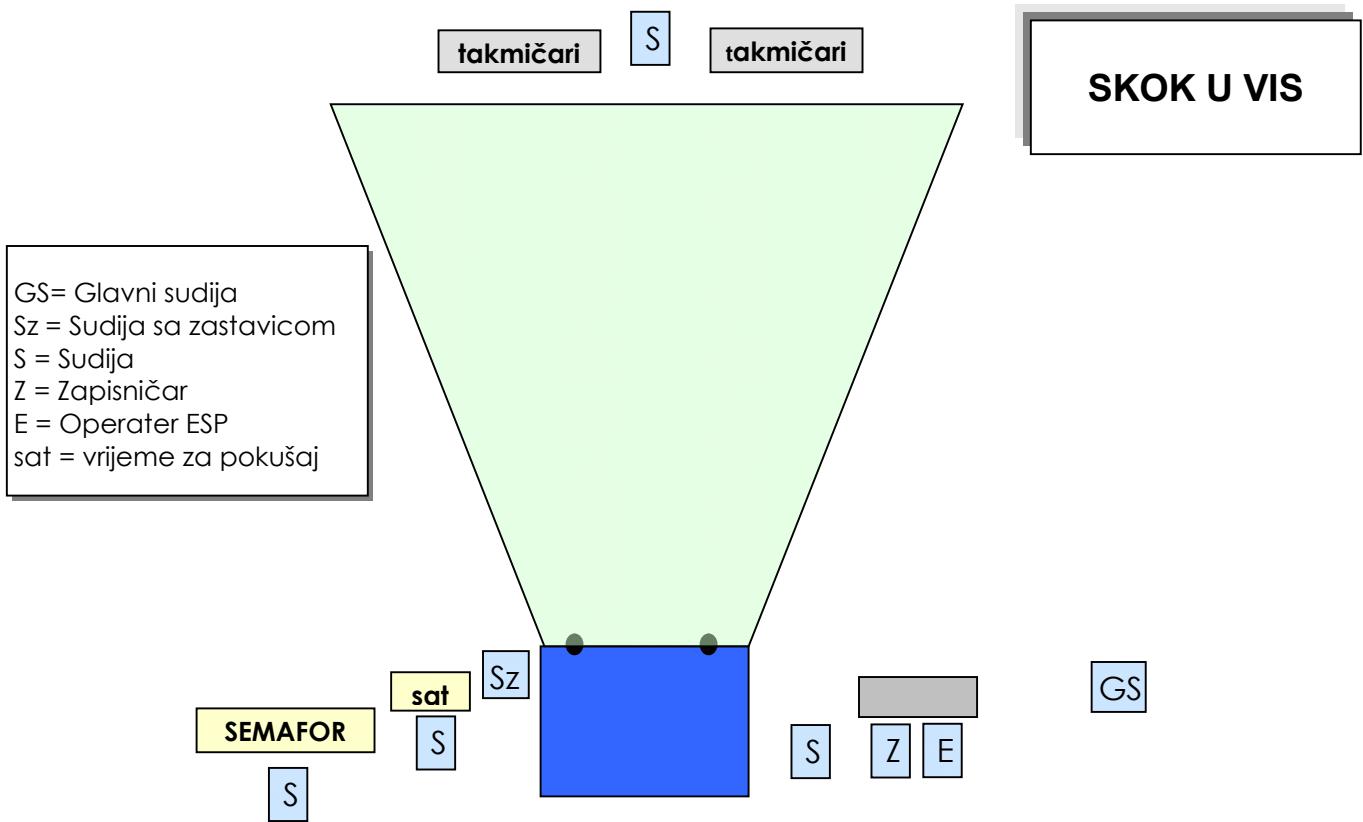
Svaki takmičar ima pravo na 3 pokušaja. Poslije 3 pokušaja mjenja se redoslijed skoka u dalj, troskoka i bacanja i 8 takmičara sa najboljim rezultatima imaju pravo na još 3 pokušaja. Ukoliko ima 8 ili manje takmičara svi imaju pravo na 6 pokušaja.

SKOK U VIS

- Glavni sudija
 - obezbjeduje da se disciplina odvija u skladu sa pravilima IAAFa i Propozicijama takmičenja,
 - kontroliše da je borilište tehnički pripremljeno za disciplinu,
 - obezbjeduje da je atmosfera na disciplini u skladu sa prirodom takmičenja,
 - donosi konačnu odluku po svim pitanjima na disciplini,
 - odlučuje po svim pitanjima koja nisu precizno definisana Pravilima, a u duhu pravila i atletskog sporta,
 - kontroliše rezultate i potpisuje zapisnik prije no što ovaj bude proslijeđen u Sekretarijat takmičenja,
 - odlučuje po protestima takmičara u prvom stepenu,
 - sankcioniše nesportsko ponašanje takmičara i službenih lica takmičarskih ekipa,

- obavlja svu službenu komunikaciju sa takmičarima i članovima ekipa tokom odvijanja discipline,
 - sarađuje sa Rukovodiocem takmičenja i Rukovodiocem sudija po svim pitanjima odvijanja discipline,
 - kontroliše podizanje letvice.
- Sudija uz doskočište sa zastavicom
 - prati semafor za vrijeme za izvođenje pokušaja,
 - kontroliše ispravnost skoka,
 - podizanjem odgovarajuće zastavice određuje skok kao propisan ili nepropisan,
 - pomaže pri postavljanju letvice na nosače,
 - pomaže pri mjerenu visine letvice.
 - Sudija uz doskočište
 - zatvara zaletište,
 - pomaže pri postavljanju letvice na nosače,
 - pomaže pri mjerenu visine letvice.
 - Zapisničar
 - prima obavještenja od takmičarima o propuštanju visine/pokušaja,
 - u papirni zapisnik upisuje rezultat svakog skoka.
 - Operater elektronskog sistema podataka
 - u elektronski sistem (CIS) upisuje rezultat svakog skoka,
 - upravlja semaforom koji najavljuje sljedećeg takmičara.
 - Sudija na satu
 - upravlja semaforom koji pokazuje vrijeme za izvođenje pokušaja,
 - upozorava dizanjem žute zastavice na poslednjih 15 sekundi za početak izvođenja pokušaja, spuštanjem zastavice da je isteklo vrijeme za izvođenje pokušaja.
 - Sudija kod atletičara
 - komunikacija sa atletičarima (pokazuje im koliko još takmičara skače pre njih itd.),
 - kontroliše komunikaciju takmičara sa trenerima,
 - prati atletičara u slučaju da ovaj ima dozvolu da stalno ili privremeno napusti borilište.
 - Operater na semaforu
 - na ručni semafor postavlja broj pokušaja, visinu i broj takmičara.

Broj službenih lica na borilištu 8, broj službenih lica van borilišta 2-3

Drugi sudija kod atletičara nalazi se van borilišta.

- kontrolisce komunikaciju takmičara sa trenerima,
- preuzima od prvog sudije atletičara koji stalno ili privremeno napušta borilište,

Van borilišta se nalaze i 1-2 pomoćnika koji pomažu u slučaju potrebe (namještanja doskočišta itd.)

Za sve sudije je poželjna veština elementarne komunikacije na stranim jezicima, a veština komunikacije na engleskom jeziku obavezna je za Glavnog sudiju i sudiju kod atletičara.

Postupak rada sudijskog tima:

Prije početka takmičenja takmičari imaju pravo na probne pokušaje, bez i sa letvicom. Tokom izvođenja probnih pokušaja visina letvice se postepeno povećava prema želji takmičara. Broj probnih pokušaja nije ograničen, ali se mora imati u vidu predviđeno vrijeme do početka discipline. Posle početka discipline takmičari ne smiju koristiti zaletište za dodatne probne pokušaje.

Znak za početak takmičenja daje Glavni sudija.

Dalje tokom takmičenja procedura je sledeća:

Posle završenih skokova na jednoj visini i pošto su sudije na mjestima, letvica na predviđenoj visini, doskočište i zaletište pripremljeni i slobodni, sudija sa zastavicom otvara zaletište, uklanjajući zastavicu (čunj, kupu). Operater elektronskog sistema (ili operater na semaforu) je već na semaforu postavio broj (ime) narednog takmičara. Sudija na satu aktivira semafor za mjerjenje vremena izvođenja pokušaja. On pri tome mora strogo da vodi računa o vremenu koje dodeljuje takmičaru, a u skladu sa tačkom 180.17 pravila.

Sudija sa zastavicom prati semafor za vrijeme za izvođenje pokušaja. Ako Sudija na satu spusti žutu zastavicu odlučuje da li će on dići crvenu zastavicu i označiti pokušaj neuspelim ili će dozvoliti takmičaru da završi pokušaj.

Poslije izvedenog uspješnog pokušaja sudija sa zastavicom podiže bijelu zastavicu. Potom proverava da li letvica pravilno i stabilno stoji na nosačima. U slučaju da letvica „igra“ na nosačima, kao posljedica dodira prilikom skoka sudija ne podiže bijelu zastavicu dok nije potpuno siguran da će letvica ostati na nosačima.

Napomena: ne smije se dogoditi da letvica padne poslije podizanja bijele zastavice, ali takođe nije dobro da sudija prebrzo diže bijelu zastavicu, a zatim brzo rukom umiruje letvicu da bi predupredio njen eventualni pad.

U slučaju nepropisnog pokušaja sudija diže crvenu zastavicu. Sudije namještaju letvicu na nosače. Ako iz bilo kog razloga Glavni sudija ili sudija sa zastavicom smatraju da su nosači pomjereni, visina letvice će biti ponovo mjerena. Dok se visina premjerava ili letvica podiže na novu visinu zaletište će biti zatvoreno postavljanjem zastavice (čunja, kupe).

Napomena: u disciplini skok uvis zbog uobičajene prakse propuštanja visina, nije unaprijed poznat redoslijed izvođenja pokušaja. Zbog toga je potreban stalan kontakt između zapisničara, sudije na satu i sudije kod atletičara.

Operater elektronskog sistema i zapisničar upisuju uspješan/neuspješan pokušaj u sistem, odnosno u zapisnik.

Pošto je letvica postavljena i borilište pripremljeno sudija kod doskočišta uklanja zastavicu (čunj, kupu) sa zaletišta, operater elektronskog sistema izbacuje na semafor broj (ime) narednog takmičara i cio postupak se ponavlja.

Zapisničar i operater elektronskog sistema podataka pri svakom upisu upoređuju svoje upisane podatke. Poslije završene discipline papirni zapisnik potpisuje zapisničar, a zatim ga kontroliše i potpisuje Glavni sudija. Tako potpisani zapisnik zapisničar najhitnije proslijeđuje u Sekretarijat takmičenja.

Poželjno je da sudije sede ili mirno stoje, u svakom slučaju što manje šetaju, u svim trenucima kada ne obavljaju svoje direktnе zadatke.

Poslije završetka discipline Glavni sudija obezbjeđuje da sve markacije zaleta (oznake i lepljive trake) budu uklonjene sa borilišta.

Pored osnovne, standardne, opreme borilišta potrebna je i sljedeća dodatna oprema:

- jedna čelična pantljika dužine 30 metara,
- zastavica (čunj, kupa) crvene boje za zatvaranje zaletišta,
- rezervne letvice i
- postolje ili niže merdevine za namještanje letvice.

Posebne propozicije takmičenja:

U skoku uvis takmičar napušta takmičenje poslije trećeg nepropisnog pokušaja na istoj visini.

U skoku uvis pokušaj se smatra nepropisnim ako:

- takmičaru istekne vrijeme za izvođenje pokušaja (član 180.17),
- tokom izvođenja skoka takmičar obori letvicu bilo kojim dijelom tijela (član 182.2.a),
- tokom izvođenja skoka takmičar dodirne bilo kojim dijelom tijela tlo ili doskočiše iza linije odraza, a da prethodno nije preskočio letvicu (član 182.2.b).

Međutim, ako takmičar prilikom izvođenja skoka dodirne nogom doskočiše, tako da mu to po mišljenju sudsije ne donosi nikakvu prednost, to se neće smatrati nepropisnim pokušajem.

SKOK S MOTKOM

- Glavni sudija
 - obezbjeđuje da se disciplina odvija u skladu sa pravilima IAAFa i propozicijama takmičenja,
 - kontroliše da je borilište tehnički pripremljeno za disciplinu,
 - obezbjeđuje da je atmosfera na disciplini u skladu sa prirodom takmičenja,
 - donosi konačnu odluku po svim pitanjima na disciplini,
 - odlučuje po svim pitanjima koja nisu precizno definisana Pravilima, a u duhu pravila i atletskog sporta,
 - kontroliše rezultate i potpisuje zapisnik prije no što ovaj bude proslijeđen u Sekretarijat takmičenja,
 - odlučuje po protestima takmičara u prvom stepenu,
 - sankcioniše nesportsko ponašanje takmičara i službenih lica takmičarskih ekipa,
 - obavlja svu službenu komunikaciju sa takmičarima i članovima ekipa tokom odvijanja discipline,

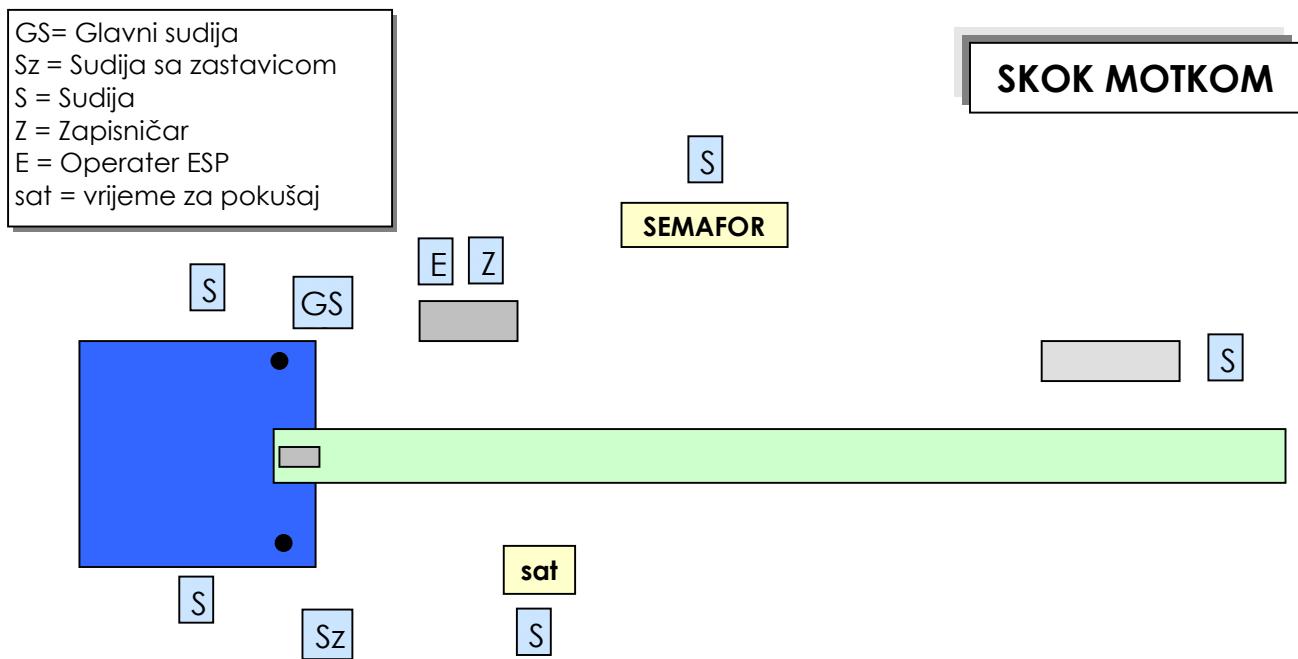
- sarađuje sa Rukovodiocem takmičenja i Rukovodiocem sudija po svim pitanjima odvijanja discipline,
 - kontroliše podizanje letvice.
- Sudija uz doskočište sa zastavicom
 - postavlja letvicu na traženu „dubinu“ (ručno ili automatski),
 - prati semafor za vrijeme za izvođenje pokušaja,
 - kontroliše ispravnost skoka,
 - podizanjem odgovarajuće zastavice određuje skok kao ispravan ili nepropisan,
 - pomaže pri postavljanju letvice na nosače,
 - pomaže pri mjerenu visine letvice,
 - prihvata motku kada ova pada prema zaletištu, osim u slučaju kada takmičar zahtijeva da to ne čini,
 - Dvoje sudija uz doskočište
 - jedan od njih zatvara zaletište,
 - postavljaju letvicu na traženu „dubinu“,
 - pomažu pri postavljanju letvice na nosače,
 - pomažu pri mjerenu visine letvice,
 - prihvataju motku kada ova pada prema zaletištu, osim u slučaju kada takmičar zahtijeva da to ne čini.
 - Zapisničar
 - prima obavještenja od takmičarima o propuštanju visine/pokušaja,
 - u papirni zapisnik upisuje rezultat svakog skoka,
 - putem semafora ili dizanjem table označava „dubinu“ letvice.
 - Operater elektronskog sistema podataka
 - u elektronski sistem (CIS) upisuje rezultat svakog skoka
 - upravlja semaforom koji najavljuje sljedećeg takmičara.
 - Sudija na satu
 - upravlja semaforom koji pokazuje vrijeme za izvođenje pokušaja,
 - upozorava dizanjem žute zastavice na posljednjih 15 sekundi za početak izvođenja pokušaja, spuštanjem zastavice da je isteklo vrijeme za izvođenje pokušaja.
 - Sudija kod atletičara
 - upravlja semaforom koji pokazuje vrijeme za izvođenje pokušaja, upozorava žutom zastavicom na posljednjih 15 sekundi, crvenom zastavicom na isteklo vrijeme za izvođenje pokušaja,

- prva komunikacija sa atletičarima (pokazuje im koliko još takmičara skače prije njih, prima obavještenja o takmičarima koji propuštaju visine/pokušaje i o tome obavještava zapisničara i operatera itd.),
- kontroliše komunikaciju takmičara sa trenerima,
- prati atletičara u slučaju da ovaj ima dozvolu da stalno ili privremeno napusti borilište.

▪ Operater na semaforu

- na ručni semafor postavlja broj pokušaja, visinu i broj takmičara.

Broj službenih lica na borilištu 9, broj službenih lica van borilišta 2-

Drugi sudija kod atletičara nalazi se van borilišta.

- kontroliše komunikaciju takmičara sa trenerima,
 - preuzima od prvog sudije atletičara koji stalno ili privremeno napušta borilište.
 -
- Van borilišta se nalaze i 1-2 pomoćnika koji pomažu u slučaju potrebe (namještanja doskočišta itd.)

Za sve sudije je poželjna veština elementarne komunikacije na stranim jezicima, a veština komunikacije na engleskom jeziku obavezna je za Glavnog sudiju i sudiju kod atletičara.

Postupak rada sudijskog tima:

Prije početka takmičenja takmičari imaju pravo na probne pokušaje, bez i sa letvice. Tokom izvođenja probnih pokušaja visina letvice se postepeno povećava prema želji takmičara. Broj probnih pokušaja nije ograničen, ali se mora imati u vidu predviđeno vrijeme do početka discipline. Poslije početka discipline takmičari ne smiju koristiti zaletište za dodatne probne pokušaje.

Znak za početak takmičenja daje Glavni sudija.

Dalje tokom takmičenja procedura je sledeća:

Poslije završenih skokova na jednoj visini i pošto su sudije na mjestima, letvica na predviđenoj visini i „dubini“, doskočište i zaletište pripremljeni i slobodni, sudija sa zastavicom otvara zaletište, uklanjajući zastavicu (čunj, kupu). Operater elektronskog sistema (ili operater na semaforu) je već na semaforu postavio broj (ime) narednog takmičara.

Sudija na satu aktivira semafor za mjerjenje vremena izvođenja pokušaja. On pri tome mora strogo da vodi računa o vremenu koje dodeljuje takmičaru, a u skladu sa tačkom 180.17 pravila.

Sudija sa zastavicom prati semafor za vrijeme za izvođenje pokušaja. Ako Sudija na satu spusti žutu zastavicu odlučuje da li će on dići crvenu zastavicu i označiti pokušaj neuspelim ili će dozvoliti takmičaru da završi pokušaj.

Poslije izvedenog uspešnog pokušaja sudija sa zastavicom podiže bijelu zastavicu. Potom provjerava da li letvica pravilno i stabilno stoji na nosačima. Ako smatra da je treba „namjestiti“ spušta nosače ili je namješta ručno, sa zemlje, pomoću odgovarajuće sprave. U slučaju da letvica „igra“ na nosačima, kao posljedica dodira prilikom skoka sudija ne podiže bijelu zastavicu dok nije potpuno siguran da će letvica ostati na nosačima.

Napomena: ne smije se dogoditi da letvica padne poslije podizanja bijele zastavice.

U slučaju neuspelog pokušaja sudija diže crvenu zastavicu. Sudije spuštaju nosače i namještaju letvicu. Ako iz bilo kog razloga Glavni sudija ili sudija sa zastavicom smatraju da su nosači pomjereni, visina letvice će biti ponovo mjerena. Dok se visina premjerava ili letvica podiže na novu visinu zaletište će biti zatvoreno postavljanjem zastavice (čunja, kupe).

Napomena: u disciplini skok motkom zbog uobičajjene prakse propuštanja visina nije unaprijed poznat redoslijed izvođenja pokušaja. Zbog toga je potreban stalan kontakt između zapisničara, sudije na satu i sudije kod atletičara.

Operater elektronskog sistema i zapisničar upisuju uspješan/neuspješan pokušaj u sistem, osnosno u zapisnik. Zapisničar pomoću semafora ili table pokazuje sudijama i takmičaru „dubinu“ letvice za naredni pokušaj.

Pošto je letvica postavljena na nosače i na traženu „dubinu“ i borilište pripremljeno sudija kod doskočišta uklanja zastavicu (čunj, kupu) sa zaletišta, operater elektronskog sistema izbacuje na semafor broj (ime) narednog takmičara i cito postupak se ponavlja.

Zapisničar i operater elektronskog sistema podataka pri svakom upisu upoređuju svoje upisane podatke. Poslije završene discipline papirni zapisnik potpisuje zapisničar, a zatim ga kontroliše i potpisuje Glavni sudija. Tako potpisani zapisnik zapisničar najhitnije prosljeđuje u Sekretarijat takmičenja.

Poželjno je da sudije sjede ili mirno stoje, u svakom slučaju što manje šetaju, u svim trenucima kada ne obavljaju svoje direktnе zadatke.

Poslije završetka discipline Glavni sudija obezbjeđuje da sve markacije zaleta (oznake i lepljive trake) budu uklonjene sa borilišta.

Pored osnovne, standardne, opreme borilišta potrebna je i sljedeća dodatna oprema:

- jedna čelična pantljika dužine 50 metara koja može biti zalijepljena sa spoljne strane lijeve linije koja civičava zaletište,
- zastavica (čunj, kupa) crvene boje za zatvaranje zaletišta,
- rezervne letvice,
- u slučaju kiše potrebna je dodatna oprema (krpe, sunđeri) za sušenje kutije za ubod motke

Posebne propozicije takmičenja:

U skoku motkom takmičar napušta takmičenje posle trećeg nepropisnog pokušaja na istoj visini.

U skoku motkom pokušaj se smatra nepropisnim ako:

- takmičaru istekne vrijeme za izvođenje pokušaja (član 180.17),
- tokom izvođenja skoka takmičar obori letvicu sa nosača motkom ili bilo kojim dijelom tijela (član 183.2.a),
- tokom izvođenja skoka takmičar dodirne bilo kojim dijelom tijela ili motkom tlo ili doskočište iza linije odraza, a da prethodno nije preskočio letvicu (član 183.2.b),
- takmičar, poslije odraza premjesti donju ruku na motci iznad gornje ili povlači šake naviše uz motku (član 183.2.c),
- takmičar, tokom izvođenja skoka, rukama umiri letvicu ili je vrati na nosače (član 183.2.d).

Napomena: ako u skoku takmičar pomjeri letvicu sa nosača, tako da ona ne padne na zemlju, ali ostane na vrhu ili nekom drugom dijelu stalaka, to se takođe smatra nepropisnim pokušajem.

SKOK U DALJ / TROSOKOK

- Glavni sudija
 - obezbjeđuje da se disciplina odvija u skladu sa pravilima IAAFa i Propozicijama takmičenja,
 - kontroliše da je borilište tehnički pripremljeno za disciplinu,
 - obezbjeđuje da je atmosfera na disciplini u skladu sa prirodom takmičenja,
 - donosi konačnu odluku po svim pitanjima na disciplini,
 - odlučuje po svim pitanjima koja nisu precizno definisana Pravilima, a u duhu pravila i atletskog sporta,
 - kontroliše novi redoslijed skakanja u finalu, poslije 3. Serije,
 - kontroliše rezultate i potpisuje zapisnik prije no što ovaj bude proslijeđen u Sekretarijat takmičenja,
 - odlučuje po protestima takmičara u prvom stepenu,
 - sankcioniše nesportsko ponašanje takmičara i službenih lica takmičarskih ekipa,
 - obavlja svu službenu komunikaciju sa takmičarima i članovima ekipa tokom odvijanja discipline,
 - sarađuje sa Rukovodiocem takmičenja i Rukovodiocem sudija po svim pitanjima odvijanja discipline
- Sudija na odraznoj dasci sa zastavicom
 - prati semafor za vrijeme za izvođenje pokušaja,
 - kontroliše ispravnost skoka na dasci,
 - podizanjem odgovarajuće zastavice određuje skok kao propisan ili nepropisan,
 - zatvara zaletište,
 - čita dužinu skoka sa metra,
 - otvara zaletište
- Sudija sa igлом za obeležavanje otiska u pesku
 - obilježava otisak u pijesku u skladu sa pravilima,
 - postavlja metar.
- Zapisničar
 - u papirni zapisnik upisuje rezultat svakog skoka,
 - kontroliše da li je ispravno promijenjen redoslijed skakanja u finalu, poslije 3. Serije.
- Operater elektronskog sistema podataka
 - u elektronski sistem (CIS) upisuje rezultat svakog skoka,
 - upravlja semaforom koji najavljuje sljedećeg takmičara.

- Sudija na satu
 - upravlja semaforom koji pokazuje vrijeme za izvođenje pokušaja,
 - upozorava dizanjem žute zastavice na posljednjih 15 sekundi za početak izvođenja pokušaja, spuštanjem zastavice da je isteklo vrijeme za izvođenje pokušaja.
- Sudija kod atletičara
 - upravlja semaforom koji pokazuje vrijeme za izvođenje pokušaja, upozorava žutom zastavicom na posljednjih 15 sekundi, crvenom zastavicom na isteklo vrijeme za izvođenje pokušaja,
 - prva komunikacija sa atletičarima (npr. pokazuje im koliko još takmičara skače prije njih itd.),
 - kontroliše komunikaciju takmičara sa trenerima,
 - prati atletičara u slučaju da ovaj ima dozvolu da stalno ili privremeno napusti borilište.
- Sudija na vjetromeru
 - u datom trenutku prema pravilima aktivira uređaj. Rezultat se automatski unosi u sistem, a sudija upisuje podatak u svoj zapisnik.
- Operater na semaforu
 - na ručni semafor postavlja broj pokušaja, visinu i broj takmičara.
 - 2 pomoćnika za ravnjanje pijeska
 - 1(-2) pomoćnika za pripremu daščice za kontrolu prestupa
 - uređaj za pripremu daščica za kontrolu prestupa, kada je god to moguće, treba da bude van borilišta.

Broj službenih lica na borilištu 12, broj službenih lica van borilišta 1(-2).

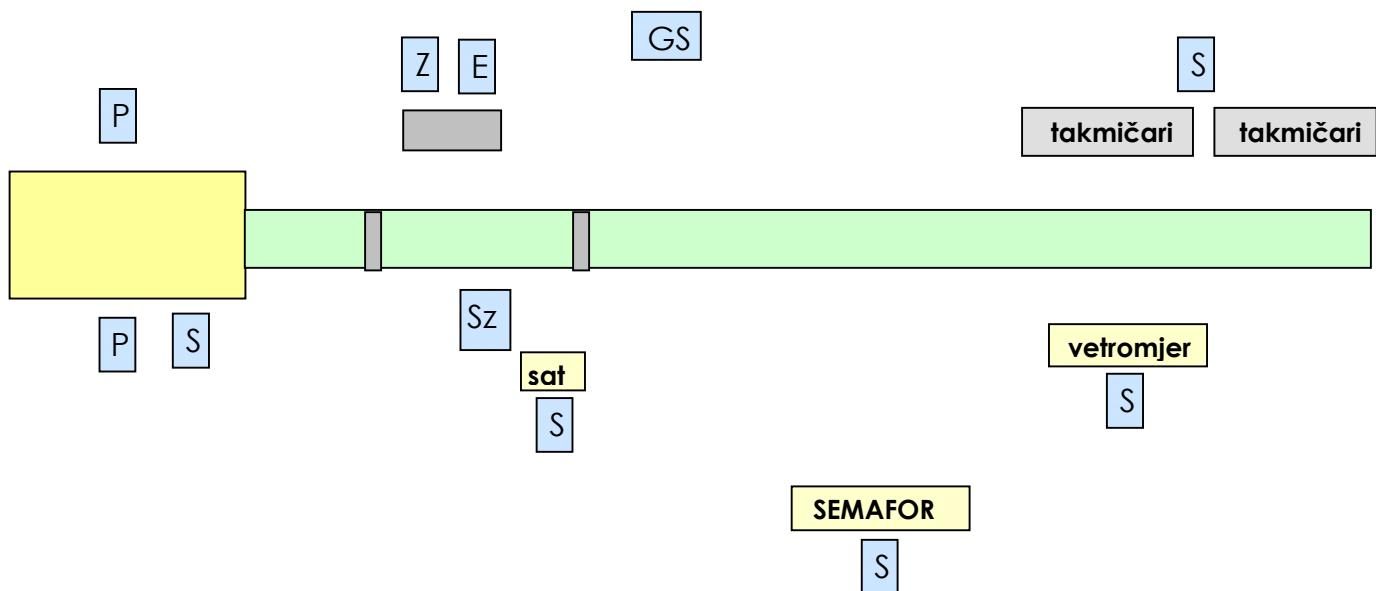
Drugi sudija kod atletičara nalazi se van borilišta.

- kontroliše komunikaciju takmičara sa trenerima,
- preuzima od prvog sudije atletičara koji stalno ili privremeno napušta borilište.

Za sve sudije je poželjna veština elementarne komunikacije na stranim jezicima, a veština komunikacije na engleskom jeziku obavezna je za Glavnog sudiju i sudiju kod atletičara.

SKOK U DALJ TROSKOK

GS = Glavni sudija
Sz = Sudija sa zastavicom
S = Sudija
Z = Zapisničar
E = Operater ESP
P = Pomoćnik
sat = vrijeme za pokušaj

Postupak rada sudijskog tima:

Prije početka takmičenja svi takmičari imaju pravo na 2 probna pokušaja. Probni pokušaji se izvode pod kontrolom sudija, a po redusljetu nastupa u takmičenju. Ukoliko ima dovoljno vremena do početka discipline sudija (sa zastavicom) može dozvoliti takmičarima i dodatne probne pokušaje. Međutim poslije početka discipline takmičari ne smiju koristiti zaletište za dodatne probne pokušaje.

Znak za početak takmičenja daje Glavni sudija.

Dalje tokom takmičenja procedura je sledeća:

Poslije završene procedure prethodnog skoka i pošto su sudije na mjestima, jama, odrazna daska i zaletište pripremljeni i slobodni, sudija sa zastavicom otvara zaletište, uklanjajući zastavicu (čunj, kupu). Operater elektronskog sistema (ili operater na semaforu) je već na semaforu postavio broj (ime) narednog takmičara. Sudija na satu aktivira semafor za mjerjenje vremena izvođenja pokušaja.

Sudija sa zastavicom prati semafor za vrijeme za izvođenje pokušaja. Ako Sudija na satu spusti žutu zastavicu odlučuje da li će on dići crvenu zastavicu i označiti pokušaj neuspelim ili će dozvoliti takmičaru da završi pokušaj.

Poslije izvedenog pokušaja sudija sa zastavicom zatvara zaletište postavljanjem crvene zastavice (čunj, kupa). U slučaju da je pokušaj na dasci ispravan, sudija sa zastavicom i sudija sa igлом posmatraju izlazak takmičara iz jame. U slučaju da je i izlazak takmičara iz jame ispravan, sudija podiže bijelu zastavicu, a sudija sa igлом ulazi u jamu. Postavlja iglu i metar i sudija sa zastavicom vrši mjerjenje dužine skoka. Sudija sa igлом izvlači iglu iz pijeska tek kada dobije dogovoren znak od Sudije sa zastavicom ili Glavnog sudsije. Pomoćnici ravnaju pijesak i pripremaju jamu za naredni pokušaj.

U slučaju da je na dasci očigledan prestup, sudija sa zastavicom diže crvenu zastavicu čim takmičar doskoči u jamu. Pomoćnik vadi plastelinsku dašćicu, pokazuje je takmičaru u prolazu, ako je ovaj zainteresovan, i zamjenjuje je novom.

U slučaju da je u pitanju manje jasan prestup (npr. mali ili slab trag), sudija sa zastavicom diže crvenu zastavicu čim takmičar doskoči u jamu. Daje znak pomoćnicima za ravnanje pijeska da ne ulaze u jamu. Pomoćnik ne vadi plastelinsku dašćicu da bi takmičar mogao da je pogleda na mjestu ako želi. U slučaju da takmičar smatra da je skok ispravan, Glavni sudsija mogače odlučiti da se skok ipak mjeri i na poleđini zapisnika zabilježi broj takmičara, serija i izmjerena dužina, za slučaj podnošenja žalbe VSK. U tom slučaju dašćica sa tim tragom se više ne koristi i čuva „nepopravljena“ do isteka roka za žalbu, a ako je žalba uložena do pregleda od strane članova VSK.

Napomena: *u disciplini skok udalj i troskok zbog mogućnosti propuštanja pokušaja i zbog promjene redoslijeda poslije 3. serije nije unaprijed poznat redoslijed izvođenja pokušaja. Zbog ovoga je potreban stalni kontakt između zapisničara, sudsije na satu i sudsije kod atletičara.*

Sudija na vetromjeru upisuje u papirni zapisnik brzinu vjetra pri svakom izvedenom pokušaju, bez obzira da li je pokušaj bio propisan ili ne. Strogo vodi računa da se brzina vjetra dodijeli pravom takmičaru, imajući u vidu propuštanje pokušaja i izmjenu redoslijeda skakanja poslije 3. serije. Podaci o brzini veta pri svakom izvedenom pokušaju se istovremeno automatski ubacuju u sistem.

Izmjereni rezultat Sudija sa zastavicom saopštava Zapisničaru, Operateru elektronskog sistema za zapisničkim stolom i Operateru na semaforu koji ga upisuju u zapisnik, u elektronski sistem i postavljaju na semafor. Sudija sa zastavicom otvara zaletište, uklanjajući zastavicu (čunj, kupu). Kada je sve spremno za naredni pokušaj Operater na semaforu izbacuje na semafor broj narednog takmičara i cio postupak se ponavlja.

Zapisničar i operater elektronskog sistema podataka pri svakom upisu upoređuju svoje upisane podatke. Poslije završene discipline papirni zapisnik potpisuje zapisničar, a zatim ga kontroliše i potpisuje Glavni sudsija. Tako potpisani zapisnik zapisničar najhitnije proslijeđuje u Sekretarijat takmičenja.

Poželjno je da sudije sjede ili mirno stoje, u svakom slučaju što manje šetaju, u svim trenucima kada ne obavljaju svoje direktnе zadatke.

Poslije završetka discipline Glavni sudija obezbjeđuje da sve markacije zaleta (oznake i lepljive trake) budu uklonjene sa borilišta.

Pored osnovne, standardne, opreme borilišta potrebna je i sledeća dodatna oprema:

- jedna čelična pantljika dužine 50 metara koja može biti zalijepljena sa spoljne strane lijeve linije koja civičava zaletište,
- jedna čelična pantljika dužine 20 metara,
- zastavica (čunj, kupa) crvene boje za zatvaranje zaletišta,
- 2 otirača za noge,
- 2 metle ili motorni duvač pod uslovom da radi nečujno.

Posebne propozicije takmičenja:

U skoku udalj i troskoku svi takmičari imaju pravo na 3 pokušaja. Posle 3. serije 8 najboljih takmičara imaju pravo na još po 3 pokušaja. Redoslijed skakanja u 6. seriji je obrnut plasmanu poslije 5. serije

Redosled posle pete serije određuje najbolji pokušaj svakog takmičara, bez obzira u kojoj seriji je postignut.

U skoku udalj pokušaj se smatra nepropisnim ako:

- takmičaru istekne vrijeme za izvođenje pokušaja (član 180.17),
- tokom izvođenja odraza takmičar bilo kojim dijelom tijela dodirne tlo iza linije odraza (član 185.1.a),
- se tokom izvođenja skoka takmičar odrazi van zaletišta, bilo prije bilo iza linije odraza (član 185.1b),
- u toku skoka dodirne tlo između linije odraza i jame za doskok (član 185.1.c),
- koristi bilo koji oblik salta u bilo kojoj fazi skoka (član 185.1.d),
- pri doskoku dotakne bilo kojim dijelom tijela tlo van jame bliže liniji odraza od najbližeg otiska u jami (član 185.1.e),
- pri napuštanju jame prvi kontakt sa tlom van jame bude bliže liniji odraza od najbližeg otiska u jami (član 185.1.f).

U troskoku pokušaj se smatra nepropisnim ako:

- takmičaru istekne vrijeme za izvođenje pokušaja (član 180.17),
- tokom izvođenja odraza takmičar bilo kojim dijelom tijela dodirne tlo iza linije odraza (član 185.1.a),
- se tokom izvođenja skoka takmičar odrazi van zaletišta, bilo prije bilo iza linije odraza (član 185.1b),

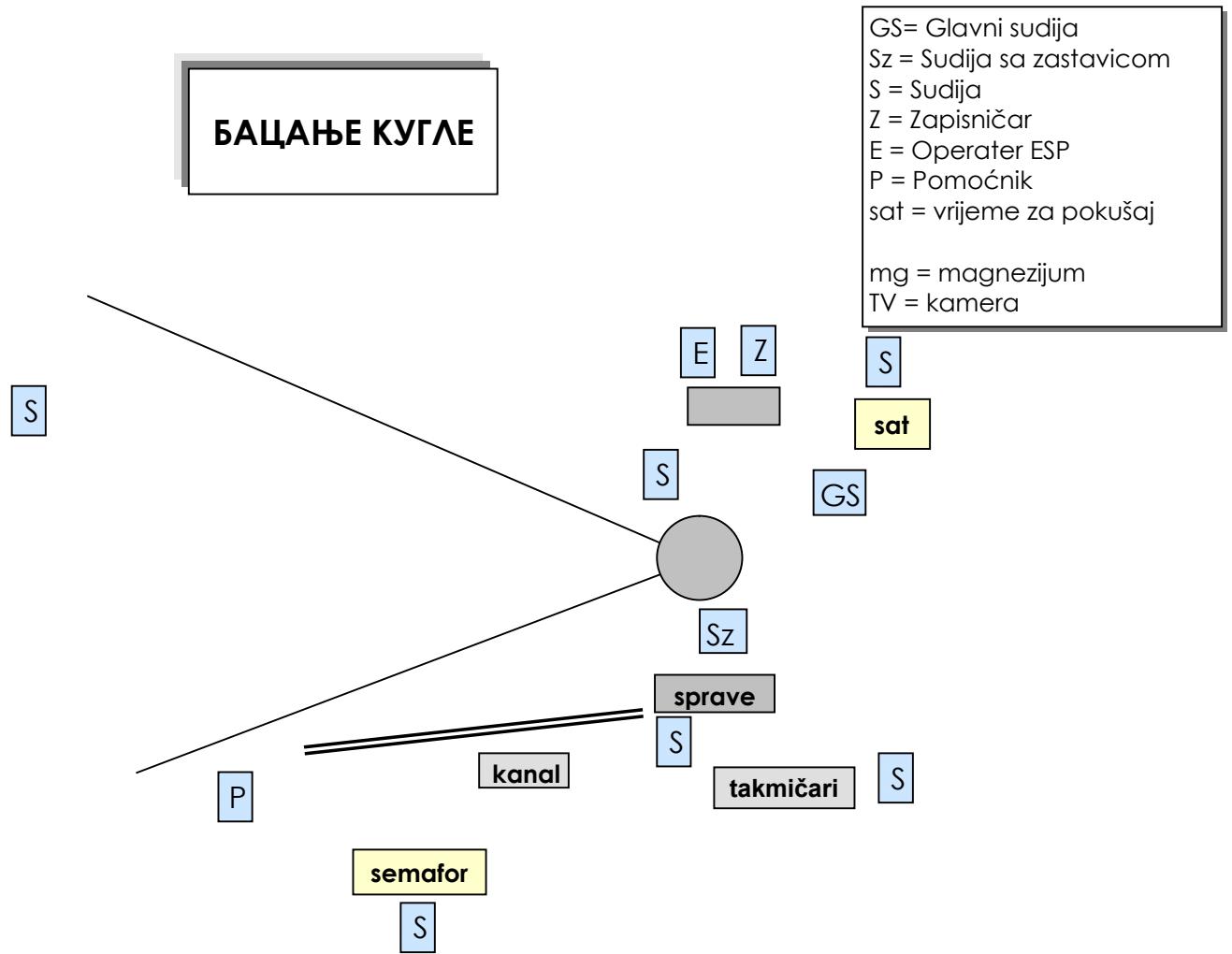
- se tokom izvođenja skoka između linije odraza i jame za doskok takmičar odražava redoslijedom drugačijim od propisanog (član 186.2),
- završi skok prije jame za doskok ili pri doskoku dodirne bilo koji dio zaletišta (član 185.3),
- takmičar koristi bilo koji oblik salta u bilo kojoj fazi skoka (član 185.1.d),
- pri doskoku dotakne bilo kojim dijelom tijela tlo van jame bliže liniji odraza od najbližeg otiska u jami (član 185.1.e),
- pri napuštanju jame prvi kontakt takmičara sa tлом van jame bude bliže liniji odraza od najbližeg otiska u jami (član 185.1.f, 185.2).

BACANJE KUGLE

- Glavni sudija
 - obezbjeduje da se disciplina odvija u skladu sa pravilima IAAFa i Propozicijama takmičenja,
 - kontroliše da je borilište tehnički pripremljeno za disciplinu,
 - obezbjeduje da je atmosfera na disciplini u skladu sa prirodom takmičenja,
 - donosi konačnu odluku po svim pitanjima na disciplini - odlučuje po svim pitanjima koja nisu precizno definisana Pravilima, a u duhu pravila i atletskog sporta,
 - kontroliše novi redoslijed nastupa u finalu, poslije 3. Serije,
 - kontroliše rezultate i potpisuje zapisnik prije no što ovaj bude proslijeđen u Sekretarijat takmičenja,
 - odlučuje po protestima takmičara u prvom stepenu,
 - sankcioniše nesportsko ponašanje takmičara i službenih lica takmičarskih ekipa,
 - obavlja svu službenu komunikaciju sa takmičarima i članovima ekipa tokom odvijanja discipline,
 - sarađuje sa Rukovodiocem takmičenja i Rukovodiocem sudija po svim pitanjima odvijanja discipline.
- Sudija na krugu sa zastavicom
 - prati semafor za vrijeme za izvođenje pokušaja,
 - kontroliše ispravnost pokušaja u krugu,
 - podizanjem odgovarajuće zastavice određuje pokušaj kao ispravan ili nepropisan,
 - čita dužinu hica sa metra.
- Sudija na suprotnoj strani kruga
 - kontroliše ispravnost pokušaja u krugu,
 - zatvara/otvara krug,
 - postavlja mernu pantljiku tako da ona prolazi kroz centar kruga.
- Sudija sa iglom u polju
 - postavlja iglu na mjesto odgovarajućeg otiska kugle,

- postavlja metar,
 - poslije obavljenog mjerjenja poravna nogom (ili odgovarajućom alatkom) otisak kugle na tlu.
- Zapisničar
 - u papirni zapisnik upisuje rezultat svakog hica,
 - kontroliše da li je ispravno promjenjen redoslijed bacanja u finalu, posle 3. Serije.
 - Operater elektronskog sistema podataka
 - u elektronski sistem (CIS) upisuje dužinu svakog hica,
 - upravlja semaforom koji najavljuje sljedećeg takmičara.
 - Sudija na satu
 - upravlja semaforom koji pokazuje vrijeme za izvođenje pokušaja,
 - upozorava dizanjem žute zastavice na poslednjih 15 sekundi za početak izvođenja pokušaja, spuštanjem zastavice da je isteklo vrijeme za izvođenje pokušaja.
 - Sudija kod atletičara
 - upravlja semaforom koji pokazuje vrijeme za izvođenje pokušaja, upozorava žutom zastavicom na poslednjih 15 sekundi, crvenom zastavicom na isteklo vrijeme za izvođenje pokušaja,
 - prva komunikacija sa atletičarima (npr. pokazuje im koliko još takmičara baca prije njih itd.),
 - kontroliše komunikaciju takmičara sa trenerima,
 - prati atletičara u slučaju da ovaj ima dozvolu da stalno ili privremeno napusti borilište.
 - Pomoćnik u polju
 - postavlja kuglu u kanal kojim se ona vraća do takmičara,
 - namješta oznaku koja obilježava najbolji hitac svakog takmičara čime obavještava gledaoce o trenutnom plasmanu takmičara.
 - Sudija kod sprava
 - prebacuje kugle sa kanala na stalak sa kuglama,
 - briše upotrebljene kugle,
 - vodi evidenciju upotrebljenih sprava.
 - Operater na semaforu
 - na ručni semafor postavlja broj pokušaja, visinu i broj takmičara.

Broj službenih lica na borilištu 11, Broj službenih lica van borilišta 1(-2).

Drugi sudija kod atletičara nalazi se van borilišta.

- kontroliše komunikaciju takmičara sa trenerima,
- preuzima od prvog sudije atletičara koji stalno ili privremeno napušta borilište.

U slučaju da na takmičenju postoji operater za daljinsko mjerjenje sudije su oslobođenje posla oko mjerjenja dužina hica.

Za sve sudije je poželjna vještina elementarne komunikacije na stranim jezicima, a veština komunikacije na engleskom jeziku obavezna je za Glavnog sudiju i sudiju kod atletičara.

Postupak rada sudijskog tima:

Prije početka takmičenja svi takmičari imaju pravo na 2 probna pokušaja. Probni pokušaji se izvode pod kontrolom sudsija, a po redoslijedu nastupa u takmičenju. Ukoliko ima dovoljno vremena do početka discipline sudsija (sa zastavicom) može dozvoliti takmičarima i dodatne probne pokušaje. Međutim poslije početka discipline takmičari ne smiju koristiti krug niti borilište za dodatne probne pokušaje sa ili bez kugle. Kuglu smiju uzimati samo pri izvođenju službenih hitaca.

Znak za početak takmičenja daje Glavni sudsija.

Dalje tokom takmičenja procedura je sledeća:

Poslije završene procedure izvođenja prethodnog hica i pošto su sudsije na mjestima, krug i sektor pripremljeni i slobodni, sudsija sa zastavicom otvara zaletište, uklanjajući zastavicu (čunj, kupu). Operater elektronskog sistema (ili operater na semaforu) je već na semaforu postavio broj (ime) narednog takmičara. Sudsija na satu aktivira semafor za mjerjenje vremena izvođenja pokušaja.

Sudsija sa zastavicom prati semafor za vrijeme za izvođenje pokušaja. Ako Sudija na satu spusti žutu zastavicu odlučuje da li će on dići crvenu zastavicu i označiti pokušaj neuspelim ili će dozvoliti takmičaru da završi pokušaj.

U slučaju da je izbačaj u krugu ispravan, sudsija sa zastavicom sačeka da od sudsije sa iglom u polju dobije znak (pokretom ruke ili na drugi način) da je hitac ispravan i u polju, sačeka da takmičar pravilno napusti krug, pa zatim podiže bijelu zastavicu. Drugi sudsija zatvara borilište postavljanjem u krug crvene zastavice (čunj, kupu).

Sudsija u polju postavlja iglu i metar i sudsija sa zastavicom vrši mjerjenje dužine hica.

U slučaju da je u krugu očigledan prestup, sudsija sa zastavicom diže crvenu zastavicu čim kugla padne na zemlju. U slučaju prestupa u polju (pada kugle van ili na liniju segmenta) sudsija diže crvenu zastavicu čim dobije znak od sudsije u polju.

U slučaju da takmičar smatra da je hitac propisno izveden Glavni sudsija može odlučiti da se hitac ipak mjeri i na poledini zapisnika zabilježi broj takmičara, seriju i izmjerenu dužina, u slučaju podnošenja žalbe VSK. Relevantni za kasniju odluku VSK mogu biti izjave sudsija i ostalih lica na takmičenju, kao i sve vrste snimka izvedenog pokušaja.

Napomena: u disciplinama bacanja zbog mogućnosti propuštanja pokušaja i zbog promjene redoslijeda poslije 3. serije nije unaprijeđen poznat redoslijed izvođenja pokušaja. Zbog ovoga je potreban stalni kontakt između zapisničara, sudsije na satu i sudsije kod atletičara.

Po izvedenom hicu pomoćnik u polju postavlja kuglu u kanal za vraćanje kugli. Pošto se na semaforu pojavi rezultat takmičara, ako je potrebno premješta njegovu oznaku pored sektora.

Izmjereni rezultat Sudija sa zastavicom saopštava Zapisničaru, Operateru elektronskog sistema za zapisničkim stolom i Operateru na semaforu koji ga upisuju u zapisnik, u elektronski sistem i postavljaju na semafor. Sudija otvara zaletište, uklanjajući zastavicu (čunj, kupu). Kada je sve spremno za naredni pokušaj Operater na semaforu izbacuje na semafor broj narednog takmičara i cio postupak se ponavlja.

Zapisničar i operater elektronskog sistema podataka pri svakom upisu upoređuju svoje upisane podatke. Poslije završene discipline papirni zapisnik potpisuje zapisničar, a zatim ga kontroliše i potpisuje Glavni sudija. Tako potpisani zapisnik zapisničar najhitnije prosljeđuje u Sekretarijat takmičenja.

Poželjno je da sudije sjede ili mirno stoje, u svakom slučaju što manje šetaju, u svim trenucima kada ne obavljaju svoje direktnе zadatke.

Pored osnovne, standardne, opreme borilišta potrebna je i sljedeća dodatna oprema:

- jedna čelična pantljika dužine 25 metara,
- zastavica (čunj, kupa) crvene boje za zatvaranje zaletišta,
- 2 otirača za noge,
- Metla,
- krpe za brisanje kugli.

Posebne propozicije takmičenja:

U bacanju kugle svi takmičari imaju pravo na 3 pokušaja. Posle 3. serije 8 najboljih takmičara imaju pravo na još po tri pokušaja.

Redoslijed poslije pete serije određuje najbolji pokušaj svakog takmičara, bez obzira u kojoj seriji je postignut.

U bacanju kugle pokušaj se smatra nepropisnim ako:

- takmičaru istekne vrijeme za izvođenje pokušaja (član 180.17),
- takmičar ne počne izvođenje hica iz mirnog položaja unutar kruga (član 187.13),
- takmičar na nepropisan način postavi ili izbaci kuglu (član 187.14.a i 188.1),
- takmičar pri izbačaju mora koristiti samo jednu ruku,
- kugla pri početku izvođenja pokušaja mora dodirivati vrat i bradu takmičara ili biti odmah uz njih i šaka ne smije biti spuštena ispod tog položaja dok sprava ne bude izbačena.
- kugla ni u jednom trenutku tokom izvođenja hica ne smije biti iza linije ramena,
- nije dozvoljena tehnika bacanja iz „zvezde“,
- takmičar poslije početka izvođenja hica bilo kojim dijelom tijela dodirne gornju ivicu metalnog kruga ili balvana, ili tlo van kruga (član 187.14.b i c),
- kugla pri padu na tlo u prvom kontaktu dodirne tlo van sektora ili bijele linije koje ograničavaju sektor (član 187.16),
- takmičar napusti krug prije no što je kugla dodirnula tlo (član 187.17),

- pri napuštanju kruga poslije izvršenog hica prvi kontakt takmičara sa tлом ne bude iza bijele linije koja prolazi kroz centar kruga (član 187.17.a).

Napomena:

- prilikom izvođenja hica takmičar ne smije postavljati svoju majcu ili bilo koji dio odjeće između vrata, brade i kugle (narušavanje člana 187.4.c),
- takmičar može prekinuti izvođenje pokušaja, spustiti kuglu na tlo unutar ili van kruga, i napustiti krug u skladu sa članom 187.17.a. Zatim se vratiti u krug i ponovo započeti izvođenje hica, pod uslovom da sve ovo izvede u propisanom vremenu.

BACANJE DISKA / KLAĐIVA

- Glavni sudija
 - obezbjeduje da se disciplina odvija u skladu sa pravilima IAAFa i Propozicijama takmičenja,
 - kontroliše da je borilište tehnički pripremljeno za disciplinu,
 - obezbjeduje da je atmosfera na disciplini u skladu sa prirodom takmičenja,
 - donosi konačnu odluku po svim pitanjima na disciplini,
 - odlučuje po svim pitanjima koja nisu precizno definisana Pravilima, a u duhu pravila i atletskog sporta,
 - kontroliše novi redoslijed nastupa u finalu, poslije 3. Serije,
 - kontroliše rezultate i potpisuje zapisnik prije no što ovaj bude proslijeđen u Sekretarijat takmičenja,
 - odlučuje po protestima takmičara u prvom stepenu,
 - sankcioniše nesportsko ponašanje takmičara i službenih lica takmičarskih ekipa,
 - obavlja svu službenu komunikaciju sa takmičarima i članovima ekipa tokom odvijanja discipline,
 - sarađuje sa Rukovodiocem takmičenja i Rukovodiocem sudija po svim pitanjima odvijanja discipline.
- Sudija na krugu sa zastavicom
 - prati semafor za vrijeme za izvođenje pokušaja,
 - kontroliše ispravnost pokušaja u krugu ,
 - podizanjem odgovarajuće zastavice određuje pokušaj kao ispravan ili nepropisan,
 - kod bacanja kladiva vrši otvaranje/zatvaranje krila zaštitne mreže.
- Sudija na suprotnoj strani kruga
 - kontroliše ispravnost pokušaja u krugu,
 - zatvara krug,
 - kod bacanja kladiva vrši otvaranje/zatvaranje krila zaštitne mreže.

Napomena: za namještanje krila zaštitne mreže mogu pomoći i ostale sudije ili posebna za to zadužena osoba.

- Dvoje Sudija u polju
 - kontrolišu ispravnost hica u polju,
 - jedan od njih postavlja iglu na mjesto odgovarajućeg otiska sprave,
 - poslije obavljenog mjerjenja poravnavaju nogom (ili odgovarajućom alatkom) otisak sprave na tlu.
- Zapisničar
 - u papirni zapisnik upisuje rezultat svakog hica,
 - kontroliše da li je ispravno promjenjen redosled skakanja u finalu, poslije 3. Serije,
- Operater elektronskog sistema podataka
 - u elektronski sistem (CIS) upisuje dužinu svakog hica,
 - upravlja semaforom koji najavljuje sljedećeg takmičara.
- Sudija na satu
 - upravlja semaforom koji pokazuje vrijeme za izvođenje pokušaja,
 - upozorava žutom zastavicom na poslednjih 15 sekundi, spuštanjem zastavice da je isteklo vrijeme za izvođenje pokušaja.
- Sudija kod atletičara
 - upravlja semaforom koji pokazuje vrijeme za izvođenje pokušaja, upozorava žutom zastavicom na poslednjih 15 sekundi, crvenom zastavicom na isteklo vrijeme za izvođenje pokušaja,
 - prva komunikacija sa atletičarima (npr. pokazuje im koliko još takmičara skače prije njih itd.),
 - kontroliše komunikaciju takmičara sa trenerima,
 - prati atletičara u slučaju da ovaj ima dozvolu da stalno ili privremeno napusti borilište.
- (2) Pomoćnika u polju
 - vraća spravu do takmičara,
 - namješta oznaku koja obilježava najbolji hitac svakog takmičara čime obavještava gledaoce o trenutnom plasmanu takmičara.
- Sudija kod sprava
 - briše upotrebljene sprave,

- vodi evidenciju upotrebljenih sprava.
- Operater uređaja za daljinsko mjerjenje
- Operater na semaforu
- na ručni semafor postavlja broj pokušaja, visinu i broj takmičara.

Broj službenih lica na borilištu 14, broj službenih lica van borilišta 1 (-2).

Drugi sudija kod atletičara nalazi se van borilišta.

- kontroliše komunikaciju takmičara sa trenerima.
- preuzima od prvog sudije atletičara koji stalno ili privremeno napušta borilište.

Za sve sudije je poželjna vještina elementarne komunikacije na stranim jezicima, a veština komunikacije na engleskom jeziku obavezna je za Glavnog sudiju i sudiju kod atletičara.

Postupak rada sudijskog tima:

Pre početka takmičenja svi takmičari imaju pravo na 2 probna pokušaja. Probni pokušaji se izvode pod kontrolom sudija, a po redusljetu nastupa u takmičenju. Ukoliko ima dovoljno vremena do početka discipline sudija (sa zastavicom) može dozvoliti takmičarima i dodatne probne pokušaje. Međutim poslije početka discipline takmičari ne smiju koristiti krug niti borilište za dodatne probne pokušaje sa ili bez sprave. Sprave smiju uzimati samo pri izvođenju službenih hitaca.

Znak za početak takmičenja daje Glavni sudija.

Dalje tokom takmičenja procedura je sledeća:

Poslije završene procedure izvođenja prethodnog hica i pošto su sudije na mjestima, krug i sektor (i kapija) pripremljeni i slobodni, sudija sa zastavicom otvara zaletište, uklanjujući zastavicu (čunj, kupu). Operater elektronskog sistema (ili operater na semaforu) je već na semaforu postavio broj (ime) narednog takmičara. Sudija na satu aktivira semafor za mjerjenje vremena izvođenja pokušaja.

Sudija sa zastavicom prati semafor za vrijeme za izvođenje pokušaja. Ako Sudija na satu spusti žutu zastavicu odlučuje da li će on dići crvenu zastavicu i označiti pokušaj neuspjelim ili će dozvoliti takmičaru da završi pokušaj.

Poslije izvedenog hica, u slučaju da je izbačaj u krugu ispravan, sudija sa zastavicom sačeka da od sudije sa iglom u polju dobije znak (pokretom ruke, zastavicom ili na drugi način) da je hitac ispravan i u polju, sačeka da takmičar pravilno napusti krug, pa zatim podiže bijelu zastavicu. Drugi sudija u krugu zatvara borilište postavljanjem crvene zastavice (čunj, kupu).

Sudija operator uređaja za daljinsko mjerjenje vrši mjerjenje hica.

U slučaju da je u krugu očigledan prestup, sudija sa zastavicom diže crvenu zastavicu. U slučaju prestupa u polju (pada sprave van ili na liniju segmenta) sudija diže crvenu zastavicu čim dobije odgovarajući znak od sudije u polju.

U slučaju da takmičar smatra da je hitac propisno izveden Glavni sudija može odlučiti da se hitac ipak mjeri i na poleđini zapisnika zabeleži broj takmičara, seriju i izmjerenu dužinu, u slučaju podnošenja žalbe VSK. Relevantni za kasniju odluku VSK mogu biti izjave sudija i ostalih lica na takmičenju, kao i sve vrste snimka izvedenog pokušaja.

Napomena: *u disciplinama bacanja zbog mogućnosti propuštanja pokušaja i zbog promjene redoslijeda poslije 3. serije nije unapred poznat redosled izvođenja pokušaja. Zbog ovoga je potreban stalni kontakt između zapisničara, sudije na satu i sudije kod atletičara.*

Pošto se na semaforu pojavio rezultat takmičara, pomoćnik ako je potrebno, premješta njegovu oznaku duž sektorske linije.

Izmjereni rezultat Sudija za daljinsko mjerjenje saopštava Zapisničaru, Operateru elektronskog sistema za zapisničkim stolom i Operateru na semaforu koji ga upisuju u zapisnik, u elektronski sistem i postavljaju na semafor. Kada je sve spremno za naredni pokušaj sudija otvara zaletište, uklanjajući zastavicu (čunj, kupu), Operater na semaforu izbacuje na semafor broj narednog takmičara i cij postupak se ponavlja.

Zapisničar i operater elektronskog sistema podataka pri svakom upisu upoređuju svoje upisane podatke. Poslije završene discipline papirni zapisnik potpisuje zapisničar, a zatim ga kontroliše i potpisuje Glavni sudija. Tako potpisani zapisnik zapisničar najhitnije prosljeđuje u Sekretarijat takmičenja.

Poželjno je da sudije sjede ili mirno stoje, u svakom slučaju što manje šetaju, u svim trenucima kada ne obavljaju svoje direktnе zadatke.

Pored osnovne, standardne, opreme borilišta potrebna je i sledeća dodatna oprema:

- jedna čelična pantljika dužine 100 metara,
- zastavica (čunj, kupa) crvene boje za zatvaranje zaletišta,
- 2 otirača za noge,
- Metla
- krpe za brisanje sprava.

Posebne propozicije takmičenja:

U bacanju diska/kladiva svi takmičari imaju pravo na 3 pokušaja. Posle 3. serije 8 najboljih takmičara imaju pravo na još po tri pokušaja.

Redoslijed poslije treće serije određuje najbolji pokušaj svakog takmičara, bez obzira u kojoj seriji je postignut.

U bacanju diska/kladiva pokušaj se smatra nepropisnim ako:

- takmičaru istekne vrijeme za izvođenje pokušaja (član 180.17),
- takmičar ne počne izvođenje hica iz mirnog položaja unutar kruga (član 187.13),
- takmičar poslije početka izvođenja hica bilo kojim dijelom tijela dodirne gornju ivicu metalnog kruga, ili tlo van kruga (član 187.14.b),
- disk / glava kladiva pri padu na tlo u prvom kontaktu dodirne tlo van sektora ili bijele linije koje ograničavaju sektor (član 187.16),
- takmičar napusti krug prije no što je sprava dodirnula tle (član 187.17),
- pri napuštanju kruga poslije izvršenog hica prvi kontakt takmičara sa tlom ne bude iza bijele linije koja prolazi kroz centar kruga (član 187.17.a),

Napomena:

- takmičar može prekinuti izvođenje pokušaja, spustiti spravu na tlo unutar ili van kruga, i napustiti krug u skladu sa članom 187.17.a. Zatim se vratiti u krug i ponovo započeti izvođenje hica, pod uslovom da sve ovo izvede u propisanom vremenu,
- ako sprava pri izbačaju dodirne zid kaveza, a pri tom ne dođe do drugih gore navedenih situacija, pokušaj se samo zbog toga neće smatrati nepropisnim,
- neće se smatrati nepropisnim pokušajem ako pri okretu glava kladiva dodirne tlo unutar ili van kruga,
- neće se smatrati nepropisnim pokušajem ako se pri okretu ili u vazduhu pokida bilo koji deo kladiva, niti ako takmičar zbog toga izgubi ravnotežu i prestupi, pod uslovom da nije bilo drugih narušavanja pravila. Takmičaru će u tom slučaju biti dozvoljen novi pokušaj.

BACANJE KOPLJA

- Glavni sudija
 - obezbjeduje da se disciplina odvija u skladu sa pravilima IAAFa i Propozicijama takmičenja,
 - kontroliše da je borilište tehnički pripremljeno za disciplinu,
 - obezbjeduje da je atmosfera na disciplini u skladu sa prirodnom takmičenja,
 - donosi konačnu odluku po svim pitanjima na disciplini,
 - odlučuje po svim pitanjima koja nisu precizno definisana Pravilima, a u duhu pravila i atletskog sporta,
 - kontroliše novi redoslijed nastupa u finalu, poslije 3. Serije,
 - kontroliše rezultate i potpisuje zapisnik prije no što ovaj bude proslijeđen u Sekretarijat takmičenja,
 - odlučuje po protestima takmičara u prvom stepenu,
 - sankcioniše nesportsko ponašanje takmičara i službenih lica takmičarskih ekipa,

- obavlja svu službenu komunikaciju sa takmičarima i članovima ekipa tokom odvijanja discipline,
 - sarađuje sa Rukovodiocem takmičenja i Rukovodiocem sudija po svim pitanjima odvijanja discipline.
- Sudija na izbačaju sa zastavicom
 - prati semafor za vrijeme za izvođenje pokušaja,
 - kontroliše ispravnost pokušaja pri izbačaju,
 - podizanjem odgovarajuće zastavice određuje pokušaj kao ispravan ili nepropisan.
 - Sudija na izbačaju na drugoj strani zaletišta
 - kontroliše ispravnost pokušaja pri izbačaju.
 - zatvara zaletište.
 - Dvoje Sudija u polju
 - kontrolišu ispravnost hica u polju,
 - jedan od njih postavlja iglu na mjesto odgovarajućeg otiska kopljja,
 - poslije obavljenog mjerjenja poravnavaju nogom (ili odgovarajućom alatkom) otisak sprave na tlu.
 - Zapisničar
 - u papirni zapisnik upisuje rezultat svakog hica,
 - kontroliše da li je ispravno promjenjen redoslijed skakanja u finalu, poslije 3. i 5. Serije.
 - upravlja semaforom koji pokazuje vrijeme za izvođenje pokušaja, upozorava žutom zastavicom na poslednjih 15 sekundi, crvenom zastavicom na isteklo vrijeme za izvođenje pokušaja.
 - Operater elektronskog sistema podataka
 - u elektronski sistem (CIS) upisuje dužinu svakog hica,
 - upravlja semaforom koji najavljuje sledećeg takmičara.
 - Sudija na satu
 - upravlja semaforom koji pokazuje vrijeme za izvođenje pokušaja,
 - upozorava žutom zastavicom na poslednjih 15 sekundi, spuštanjem zastavice da je isteklo vrijeme za izvođenje pokušaja.

- Sudija kod atletičara
 - upravlja semaforom koji pokazuje vrijeme za izvođenje pokušaja, upozorava žutom zastavicom na poslednjih 15 sekundi, crvenom zastavicom na isteklo vrijeme za izvođenje pokušaja,
 - prva komunikacija sa atletičarima (npr. pokazuje im koliko još takmičara skače prije njih itd.),
 - kontroliše komunikaciju takmičara sa trenerima,
 - prati atletičara u slučaju da ovaj ima dozvolu da stalno ili privremeno napusti borilište.
- (2) Pomoćnika u polju
 - vraća spravu do takmičara,
 - namješta oznaku koja obilježava najbolji hitac svakog takmičara čime obavještava gledaoce o trenutnom plasmanu takmičara.
- Sudija kod sprava
 - briše upotrebljene sprave,
 - vodi evidenciju upotrebljenih sprava.
- Sudija na uređaju za daljinsko mjerjenje
- Operater na semaforu
 - na ručni semafor postavlja broj pokušaja, visinu i broj takmičara.

Broj službenih lica na borilištu 14, broj službenih lica van borilišta 1 (-2).

Drugi sudija kod atletičara nalazi se van borilišta.

- kontroliše komunikaciju takmičara sa trenerima,
- preuzima od prvog sudije atletičara koji stalno ili privremeno napušta borilište.

Za sve sudije je poželjna vještina elementarne komunikacije na stranim jezicima, a veština komunikacije na engleskom jeziku obavezna je za Glavnog sudiju i sudiju kod atletičara.

Postupak rada sudijskog tima:

Prije početka takmičenja svi takmičari imaju pravo na 2 probna pokušaja. Probni pokušaji se izvode pod kontrolom sudija, a po reduslјedu nastupa u takmičenju. Ukoliko ima dovoljno vremena do početka discipline sudija (sa zastavicom) može dozvoliti takmičarima i dodatne probne pokušaje. Međutim poslije početka discipline takmičari ne smiju koristiti zaletište, borilište niti sektor za dodatne probne pokušaje sa ili bez kopljia. Koplje smiju uzimati samo pri izvođenju službenih hitaca.

Znak za početak takmičenja daje Glavni sudija.

Dalje tokom takmičenja procedura je sledeća:

Poslije završene procedure izvođenja prethodnog hica i pošto su sudije na mjestima, zaletište i sektor pripremljeni i slobodni, sudija sa zastavicom otvara zaletište, uklanjajući zastavicu (čunj, kupu). Operater elektronskog sistema (ili operater na semaforu) je već na semaforu postavio broj (ime) narednog takmičara. Sudija na satu aktivira semafor za mjerjenje vremena izvođenja pokušaja.

Sudija sa zastavicom prati semafor za vrijeme za izvođenje pokušaja. Ako Sudija na satu spusti žutu zastavicu odlučuje da li će on dići crvenu zastavicu i označiti pokušaj neuspjelim ili će dozvoliti takmičaru da završi pokušaj.

Poslije izvedenog hica, u slučaju da je izbačaj na zaletištu ispravan, sudija sa zastavicom sačeka da od sudije sa iglom u polju dobije znak (pokretom ruke, zastavicom ili na drugi način) da je hitac ispravan i u polju, sačeka da takmičar pravilno napusti zaletište, pa zatim podiže bijelu zastavicu. Drugi sudija zatvara zaletište postavljanjem crvene zastavice (čunj, kupu).

Sudija na uređaju za daljinsko mjerjenje vrši mjerjenje hica.

U slučaju da je na izbačaju očigledan prestup, sudija sa zastavicom diže crvenu zastavicu. U slučaju prestupa u polju (nepravilan pad sprave ili pad sprave van ili na liniju segmenta) sudija diže crvenu zastavicu čim dobije odgovarajući znak od sudije u polju.

U slučaju da takmičar smatra da je hitac propisno izveden Glavni sudija može odlučiti da se hitac ipak mjeri i na poleđini zapisnika zabilježi broj takmičara, pokušaj i izmerena dužina, u slučaju podnošenja žalbe VSK. Relevantni za kasniju odluku VSK mogu biti izjave sudija i ostalih lica na takmičenju, kao i sve vrste snimka izvedenog pokušaja.

Napomena: *u disciplinama bacanja zbog mogućnosti propuštanja pokušaja i zbog promjene redoslijeda poslije 3. serije nije unaprijed poznat redoslijed izvođenja pokušaja. Zbog ovoga je potreban stalni kontakt između zapisničara, sudije na satu i sudije kod atletičara.*

Pošto se na semaforu pojavio rezultat takmičara, pomoćnik ako je potrebno premješta njegovu oznaku duž sektorske linije.

Izmjereni rezultat Sudija za daljinsko mjerjenje saopštava Zapisničaru, Operateru elektronskog sistema za zapisničkim stolom i Operateru na semaforu koji ga upisuju u zapisnik, u elektronski sistem i postavljaju na semafor. Kada je sve spremno za naredni pokušaj sudija otvara zaletište, uklanjajući zastavicu (čunj, kupu), Operater na semaforu izbacuje na semafor broj narednog takmičara i cijeli postupak se ponavlja.

Zapisničar i operater elektronskog sistema podataka pri svakom upisu upoređuju svoje upisane podatke. Poslije završene discipline papirni zapisnik potpisuje zapisničar, a zatim ga kontroliše i potpisuje Glavni sudija. Tako potpisani zapisnik zapisničar najhitnije prosljeđuje u Sekretarijat takmičenja.

Poželjno je da sudije sjede ili mirno stoje, u svakom slučaju što manje šetaju, u svim trenucima kada ne obavljaju svoje direktnе zadatke.

Poslije završetka discipline Glavni sudija obezbjeđuje da sve markacije zaleta (oznake i ljepljive trake) budu uklonjene sa borilišta.

Pored osnovne, standardne, opreme borilišta potrebna je i sledeća dodatna oprema:

- jedna čelična pantljika dužine 100 metara,
- zastavica (čunj, kupa) crvene boje za zatvaranje zaletišta,
- 2 otirača za noge,
- metla,
- krpe za brisanje sprava.

Posebne propozicije takmičenja:

U bacanju kopinja svi takmičari imaju pravo na 3 pokušaja. Posle 3. serije 8 najboljih takmičara imaju pravo na još po tri pokušaja.

Redosled poslije pete serije određuje najbolji pokušaj svakog takmičara, bez obzira u kojoj seriji je postignut.

U bacanju kopinja pokušaj se smatra nepropisnim ako:

- takmičaru istekne vrijeme za izvođenje pokušaja (član 180.17),
- se takmičar pri izvođenju hica ne pridržava člana 193.1.a Pravila,
- pri padu kopinja vrh glave kopinja nije prvi dio sprave koji dotiče tle (član 193.1.b),
- u bilo kom trenutku izvođenja hica, takmičar bude okrenut leđima luku za izbačaj (član 193.1.c),
- takmičar poslije početka izvođenja hica bilo kojim dijelom tijela dodirne bijelu liniju koja oivičava zaletište, ili tlo van zaletišta (član 187.14.d),
- vrh glave kopinja pri padu na tlo u prvom kontaktu dodirne tlo van sektora ili bijele linije koje ograničavaju sektor (član 187.16),
- takmičar napusti propisani prostor u okviru zaletišta prije no što je sprava dodirnula tlo (član 187.17.b),
- pri napuštanju zaletišta poslije izvedenog hica prvi kontakt takmičara sa tлом van zaletišta ne bude iza bijele linije povučene sa krajeva luka, pod pravim uglom u odnosu na paralelne linije koje oivičavaju zaletište (član 187.17.b).

Napomena:

- takmičar može prekinuti izvođenje pokušaja, spustiti kopljje na tlo unutar ili van zaletišta, i napustiti zaletište u skladu sa članom 187.17.a. Zatim se vratiti na zaletište i ponovo započeti izvođenje hica, pod uslovom da sve ovo izvede u propisanom vremenu,
- neće se smatrati nepropisnim pokušajem ako se pri izbačaju ili u vazduhu kopljje slomi, niti ako takmičar zbog toga izgubi ravnotežu i prestupi, pod uslovom da nije bilo drugih narušavanja pravila. Takmičaru će u tom slučaju biti dozvoljen novi pokušaj.

Mjerenje sprava

U prostoru određenom za kontrolu sprava i ličnih sprava takmičara kontrolu vrše dvoje sudija.

Lične sprave takmičari u naznačeno vrijeme dostavljaju u TIC, odakle se sprave prosljeđuju na mjerenje.

Miks zona i zona iza cilja

U „zoni iza cilja“ nalazi se:

- dvoje sudija ili pomoćnika za pomoć takmičarima

Nosači donose korpe sa opremom takmičara u disciplinama trčanja u „zonu iza cilja“. Poslije završene trke u „zonu iza cilja“ dolaze i takmičari. Dio „zone iza cilja“ predstavlja „miks zona“ u kojoj je takmičarima omogućen susret sa predstavnicima medija. Poslije završenih disciplina skokova i bacanja kroz „zonu iza cilja“ i „miks zonu“ prolaze i takmičari u ovim disciplinama.

Objekti takmičenja / Tereni

U objekte Prvenstva spadaju i teren za trening i teren za zagrijevanje.

Teren za trening je otvoren svakog dana prema objavljenoj satnici. Može biti određeno posebno vrijeme za trening takmičara u dugim bacanjima.

Na terenu za trening nalazi se sve vrijeme treninga dvoje sudija.

Teren za zagrijevanje je otvoren svakog dana prema objavljenoj satnici Prijemnog centra.

Na terenu za zagrijevanje nalazi se sve vrijeme zagrijevanja dvoje sudija.

Tokom takmičenja na terenu se nalazi i:

Tehnička ekipa

- Tehnički rukovodilac
 - sa Direktorom takmičenja planira listu rekvizita koji će se koristiti na takmičenju,
 - planira i zajedno sa svojom ekipom realizuje tehničko uređenje stadiona u skladu sa usvojenim programom disciplina, satnicom i pravilima IAAF,
 - obezbjeđuje da staza, zaletišta, sektori i krugovi i sektori za bacanje, kao i oprema i sprave, budu u skladu sa pravilima IAAF,
 - planira i zajedno sa svojom ekipom realizuje tehničko uređenje terena za trening i terena za zagrijevanje u skladu sa usvojenim planom treninga disciplina i satnicom prijemnog centra.
- 14 članova tehničkog tima
 - prema prethodno napravljenom planu, pod rukovodstvom Tehničkog rukovodioca,
 - realizuju tehničko uređenje stadiona, terena za trening zagrijevanje u skladu sa usvojenim programom disciplina, satnicom i pravilima IAAF,
 - tehnička ekipa mora biti spremna na brze i efikasne intervencije (npr. u slučaju vremenskih neprilika, promjene borilišta, kvarova opreme itd.).

Članovi tehničke ekipe nalaze se na terenu samo u toku priprema objekata i borilišta, osim u slučajevima aktivnosti tokom odvijanja discipline.

Ekipa obezbeđenja

- Rukovodilac obezbeđenja
 - planira i zajedno sa svojom ekipom realizuje tehničko obezbeđenje stadiona, terena za trening i terena za zagrijevanje.
- odgovarajući broj članova tima obezbeđenja
 - realizuju tehničko obezbeđenje stadiona, terena za trening i terena za zagrijevanje,
 - obezbjeđuju da samo lica sa odgovarajućom akreditacijom imaju pristup terenu za trening i terenu za zagrijevanje,
 - obezbjeđuju da samo lica sa odgovarajućom akreditacijom imaju pravo ulaska na teren stadiona,
 - u slučaju potrebe na odgovarajući način i što je moguće diskretnije sa navedenih lokacija udaljavaju lica koja nemaju pravo prisustva.

Kad god je to moguće članovi ekipe obezbeđenja se nalaze van terena.

Napomena: u dogovoru sa Tehničkim i Organizacionim delegatima i Direktorom takmičenja pojedine ekipe mogu imati i posebno obezbeđenje.

Tehničko informativni centar - TIC

- Rukovodilac TIC-a
- organizuje rad TIC u skladu sa pravilima IAAF, a u dogovoru sa Direktorom takmičenja, Organizacionim i Tehničkim delegatima, kao i rukovodiocima ostalih sektora organizacije (smještaj, transport, akreditacija, doping kontrola itd.).
- 8-9 članova ekipe TIC-a

Napomena: Tehnički Delegat ASCG na takmičenju i Direktor takmičenja imaju pravo i obavezu direktnih intervencija tokom takmičenja po svim pitanjima i svim nivoima organizacije.